

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Pleegkinderen uit beeld

Risico's voor pleegkinderen en pleeggezinnen, ondanks toewijding van begeleiders

September 2025

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Conclusie	3
	Waardering voor pleegzorgbegeleiders	3
	Risico's voor pleegkinderen en pleeggezinnen	4
3	Wat is nodig om risico's weg te nemen?	7
	Pleegzorgbestuurders	7
	Brancheorganisaties	7
	Gemeente	7
	Stelselverantwoordelijke	8
4	Toezichtresultaten	8
	Screening van pleeggezinnen en plaatsing van een pleegkind in een pleeggezin	8
	Gezonde en veilige ontwikkeling in een pleeggezin	13
	Samenwerking en regie rondom een pleegkind, de ouders en het pleeggezin	19
	Goed bestuur	21
5	Over dit toezicht	25
	Overzicht bronnen thematisch toezicht pleegzorg: onderzoek in cijfers	25

1 Inleiding

Kinderen moeten beschermd worden tegen alle vormen van geweld, mishandeling en verwaarlozing volgens artikel 19 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Kinderen in de pleegzorg hebben volgens artikel 20 van het IVRK recht op bijzondere bescherming. Als kinderen niet in hun eigen gezin kunnen opgroeien moet de overheid zorgen voor alternatieve opvang, ofwel pleegzorg. De overheid is verplicht om toezicht te houden op de veiligheid van kinderen in een pleeggezin en hen te beschermen tegen geweld, mishandeling en verwaarlozing.

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en de Inspectie Justitie en Veiligheid (IJenV) ontvingen in mei 2024 een melding van een calamiteit in een pleeggezin in Vlaardingen. Daarop besloten de inspecties onderzoek te doen naar deze calamiteit. Op 30 januari 2025 hebben de inspecties een [zakelijke weergave van het calamiteitenrapport](#) naar buiten gebracht.

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd heeft ook een analyse uitgevoerd van pleegzorgincidenten en -calamiteiten die bij de inspectie gemeld zijn in de periode van 1 januari 2023 t/m 31 december 2024. Meer informatie hierover staat bij Over dit toezicht. Hieruit bleek dat er overeenkomsten waren tussen de factoren die een rol spelen bij de calamiteit in het pleeggezin in Vlaardingen en factoren die een rol spelen bij andere calamiteits- en geweldsmeldingen in de pleegzorg:

- > een beperkt zicht op het pleegkind
- > (gebrekkige) dossiervoering
- > problemen in de samenwerking rondom de hulp aan pleegkinderen en gezinnen, in geval van onveiligheid.

Op basis van de calamiteit in Vlaardingen en de analyse van de meldingen, maakt de inspectie zich zorgen of jeugdhulpaanbieders die pleegzorg bieden voldoende zicht hebben op het functioneren van pleeggezinnen, op de ontwikkeling en veiligheid van pleegkinderen in pleeggezinnen en of de organisatorische randvoorwaarden hiervoor op orde zijn. Ook vraagt de inspectie zich af of de samenwerking rondom pleegkinderen goed op elkaar afgestemd is om goede en veilige zorg te bieden. Daarom voerde de inspectie in de eerste helft van 2025 thematoezicht uit bij jeugdhulpaanbieders die pleegzorg bieden (pleegzorgaanbieders), waarbij deze vragen centraal stonden. Alle 29 pleegzorgaanbieders ontvingen een vragenlijst en de inspectie bezocht 5 pleegzorgaanbieders. Tijdens het toezicht bij deze 5 pleegzorgaanbieders voerde de inspectie gesprekken met (pleeg)ouders, pleegkinderen, pleegzorgbegeleiders en andere professionals. Alle pleegouders en pleegkinderen van de 5 pleegzorgaanbieders kregen een vragenlijst toegestuurd. In deze publicatie staat de conclusie van de IGJ hierover en de bevindingen uit het toezicht. Hiernaast deelt de IGJ samen met IJenV de resultaten van het toezicht op de pleegzorg en op gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering in de [publicatie Kwetsbare kinderen, kwetsbaar stelsel](#).

Ten tijde van het toezicht is uitgegaan van de destijds geldende Richtlijn Pleegzorg voor jeugdhulp en jeugdbescherming uit 2019. In de zomer van 2025 is een herziene richtlijn gepubliceerd. De normen die de inspectie heeft getoetst zijn in beide richtlijnen vrijwel gelijk.

2 Conclusie

Waardering voor pleegzorgbegeleiders

De inspectie concludeert dat wonen in een pleeggezin voor veruit de meeste pleegkinderen en pleeggezinnen goed gaat. Hier hebben pleegzorgbegeleiders een grote rol in. De inspectie ziet dat zij met een enorme toewijding pleegouders en pleegkinderen de begeleiding geven die ze nodig hebben. Pleegzorgbegeleiders voelen zich verantwoordelijk om (extra) taken op te pakken, ook als dit eigenlijk niet tot hun takenpakket behoort. Veel pleegzorgbegeleiders zijn deskundig en de meeste pleegouders en pleegkinderen zijn erg tevreden over hun pleegzorgbegeleider. Pleegkinderen geven hun pleegzorgbegeleider gemiddeld een 8,3.

Risico's voor pleegkinderen en pleeggezinnen

De inspectie ziet echter ook tekortkomingen in het zicht dat pleegzorgbegeleiders hebben op de veiligheid van pleegkinderen in pleeggezinnen. Ook wordt onvoldoende samengewerkt tussen professionals rondom een pleeggezin. Daardoor ontstaan risico's voor de veiligheid en een gezonde ontwikkeling van pleegkinderen.

Onvoldoende zicht op de veiligheid van pleegkinderen in pleeggezinnen

Te weinig betekenisvol contact met pleegkinderen

Er is onvoldoende 1-op-1 contact tussen ieder pleegkind en diens pleegzorgbegeleider of andere zorgprofessional. Ook ontbreken plannen om dit 1-op-1 contact op te bouwen. Het zicht op veiligheid krijgt de pleegzorgbegeleider dan door het contact met de pleegouders. Een pleegzorgbegeleider is daarmee afhankelijk van wat een pleegouder wel of niet vertelt. Ook is er een cultuur om pleegkinderen niet te belasten met gesprekken en/of interventies, om het wonen in een pleeggezin te 'normaliseren'; pleegkinderen willen niet anders zijn dan andere kinderen. Het betrekken van een (informeel) vertrouwenspersoon of steunfiguur voor het pleegkind is relatief nieuw en gebeurt nog onvoldoende.

Onvoldoende zicht op een veilige plek in een pleeggezin

Pleegouders geven aan dat er soms helemaal geen huisbezoeken plaatsvinden, wat betekent dat er geen zicht is op het pleeggezin of op (de ontwikkeling van) het pleegkind. Daarnaast kan het voorkomen dat wanneer een pleegkind alleen in het weekend in een pleeggezin verblijft (weekendpleegzorg), de pleegzorgbegeleider het pleegkind vrijwel nooit ziet of spreekt. De pleegzorgbegeleider heeft dan geen zicht op de interactie van de pleegouder(s) met het pleegkind.

Van pleegzorgaanbieders wordt verwacht dat er periodiek en minimaal jaarlijks een veiligheidscheck in het pleeggezin plaats vindt. Een inhoudelijk goede, jaarlijkse veiligheidscheck in het pleeggezin is echter bij de meeste pleegzorgaanbieders onvoldoende geborgd. De veiligheidscheck is soms een verplicht onderdeel in het dossier, waarbij onvoldoende duidelijk is of er goede inhoudelijke gesprekken gevoerd zijn met de pleegouders en het pleegkind.

Een veiligheidscheck in de jeugdhulp is een proces waarbij professionals de veiligheid van een kind en zijn omgeving beoordelen om te bepalen of er risico's zijn en welke hulp nodig is, met als doel het kind een veilige omgeving te garanderen. Dit omvat het verzamelen van informatie en het betrekken van het gezin en hun netwerk om de risico's in kaart te brengen.

Risico's op onveiligheid worden onvoldoende besproken en vastgelegd

Pleegzorgbegeleiders bespreken risico's op onveiligheid onvoldoende methodisch en planmatig met pleegkinderen en pleegouders. In het dossier is wel een hulpverleningsplan aanwezig, maar doelen zijn vaak algemeen geformuleerd, onvoldoende concreet en onvoldoende ontwikkelingsgericht. Ook vindt er onvoldoende bijstelling van doelen plaats. Pleegzorgbegeleiders bespreken met de gedragswetenschapper casuïstiek waar ze risico's zien en mogelijk onveiligheid speelt, maar er is onvoldoende tijd en aandacht voor casuïstiek waar de pleegzorgbegeleider van inschat dat er *geen* risico's zijn. In deze gevallen is er geen collega of gedragswetenschapper die meekijkt bij de casuïstiek. Dit is vooral van belang vanwege het solistische karakter van het pleegzorgwerk.

Een hulpverleningsplan is een document waarin wordt vastgelegd welke problemen er zijn, welke doelen er zijn om deze problemen op te lossen, en welke stappen er worden gezet om die doelen te bereiken, in samenwerking tussen de cliënt en de hulpverlener. Het plan specificeert de hulp die nodig is, wie deze hulp levert (inclusief familie en andere zorgverleners), hoe de hulp eruitziet (hoe laat en hoe vaak), en hoe privacy wordt gerespecteerd. Het is een dynamisch document dat periodiek wordt geëvalueerd en aangepast om ervoor te zorgen dat de ondersteuning aansluit bij de veranderende behoeften van de cliënt.

Bij het in kaart brengen van de ontwikkeling van pleegkinderen is er onvoldoende aandacht voor de seksuele ontwikkeling van het pleegkind. Niet met een pleegkind spreken over seksualiteit of onvoldoende oog hebben voor de seksuele ontwikkeling in een pleezorgtraject, kan leiden tot risico's voor de veiligheid binnen de pleeggezinnen.

Door het ontbreken van een overzichtelijke dossiervoering is het planmatig volgen van de veiligheid niet altijd mogelijk. Een ondersteunend elektronisch cliëntendossier (ECD) zou medewerkers kunnen faciliteren om hun werk goed uit te voeren. Het vastleggen van bijvoorbeeld 1-op-1 gesprekken met pleegkinderen, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon of steunfiguur voor het pleegkind en de gesprekken en adviezen van de gedragswetenschapper wordt daarmee overzichtelijk en voor iedereen navolgbaar.

Een vertrouwenspersoon is een professionele, onafhankelijke persoon die getraind is om te luisteren, advies te geven en ondersteuning te bieden bij problemen in de jeugdhulp. Een steunfiguur is een persoon uit het informele netwerk van de jongere, zoals een familielid of buur, die zelf is gekozen en steun biedt in het dagelijks leven.

Ontbreken passende hulp

Door een gebrek aan pleeggezinnen wordt een pleegkind soms toch in het pleeggezin geplaatst, ook als vooraf duidelijk is dat de plaatsing niet optimaal is. Soms ontbreekt voldoende begeleiding van het pleeggezin bij een niet-optimale match. De schaarste die er is voor (pleegzorg)plekken heeft ook effect op het kunnen innemen van stelling op het beëindigen van een plaatsing. Vooral wanneer er niet meteen sprake is van onveiligheid, maar de pleegzorgplaatsing niet optimaal is, maakt een gebrek aan alternatieven soms dat een kind langer (of te lang) op een niet passende plek verblijft.

Wijze van bestuur vraagt verbetering

Uit de bevindingen van het toezicht blijkt dat beleidsmatige zaken zoals werkprocessen en -instructies op orde zijn bij pleegzorgaanbieders. Bij de 5 pleegzorgbezoeken ziet de inspectie dat pleegzorgbegeleiders hier in de praktijk onvoldoende van op de hoogte zijn, er onvoldoende mee wordt gewerkt of dat de pleegzorgbegeleider hier onvoldoende onderbouwd vanaf wijkt. Uit de bevindingen van de inspectie blijkt bovendien dat pleegzorgaanbieders de [Richtlijn Pleegzorg voor jeugdhulp en jeugdbescherming](#) verschillend interpreteren, waardoor het interne werkproces van een aanbieder anders is dan de richtlijn voorschrijft.

Pleegzorgaanbieders hebben ook de waarborgen voor veilige zorg niet voldoende op orde. Voorbeelden hiervan zijn het niet op tijd aanvragen van een verklaring van geen bezwaar (VGB) voor alle nieuwe huisgenoten (vanaf 12 jaar) in een pleeggezin. Een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor medewerkers is niet altijd tijdig in bezit van iedere pleegzorgaanbieder. Deze hoort bij indiensttreding van de medewerker niet ouder dan 3 maanden te zijn.

Daarnaast moeten pleegzorgaanbieders meer aandacht hebben voor het registreren en analyseren van incidenten binnen de pleegzorg. Ook het implementeren en borgen van verbetermaatregelen die geformuleerd zijn naar aanleiding van deze incidenten is onvoldoende. Het analyseren van breakdowns¹, om hiervan te leren en deze in de toekomst te voorkomen, kan beter.

Stelselbeperkingen

In de Jeugdwet staat dat bij pleegoudervoogdij de pleegzorgaanbieder één gesprek per jaar voert, tenzij de pleegoudervoogd verzoekt om meer begeleiding. Dit leidt tot een beperkt zicht op de veiligheid van pleegkinderen die vallen onder de pleegoudervoogdij.

¹ Pleegzorgplaatsingen die door een negatieve reden voortijdig of ongunstig worden afgebroken. [Wat is een breakdown? | Pleegzorg.nl](#)

Pleegoudervoogdij is een vorm van pleegzorg waarbij de pleegouder met een pleegzorgcontract de voogdij heeft. De pleegoudervoogd is de wettelijk vertegenwoordiger van het pleegkind. Bij 14% van de pleegkinderen in Nederland sprake is van pleegoudervoogdij (factsheet pleegzorg 2024, Jeugdzorg Nederland). De pleegzorgaanbieder is verantwoordelijk voor de begeleiding van de pleegoudervoogd bij pleegoudervoogdij.

Een ander knelpunt in het zicht op een veilig pleeggezin voor het pleegkind is dat er geen wettelijke grond is om in de loop van de pleegzorgplaatsing een nieuwe VGB (bij pleegouders) of VOG (bij oppasgezinnen) aan te vragen. Hierdoor kunnen mogelijk belangrijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de veiligheid van pleegkinderen gemist worden. Een nieuwe VGB aanvragen is wettelijk alleen verplicht bij wisseling van pleegzorgaanbieder, de komst van een nieuwe huisgenoot in het pleeggezin (vanaf 12 jaar) en als een pleegouder langer dan 2 jaar geen pleegouder is geweest.

Onvoldoende samenwerking tussen professionals rondom een pleeggezin

Dit gaat bijvoorbeeld om samenwerking met jeugdbeschermers. De meeste pleegkinderen worden door hen in een pleeggezin geplaatst. Een deel van de pleegkinderen (34%) is vrijwillig geplaatst, bijvoorbeeld door een wijkteam (factsheet pleegzorg 2024, Jeugdzorg Nederland).

Zorgteam ontbreekt vaak

Bij een pleegkind zijn vaak meerdere professionals en mensen uit het netwerk van een pleegkind betrokken. Bij de start van de zorg moet een zorgteam² bijeenkomen, dat bestaat uit de pleegouders, het pleegkind, de ouders, de pleegzorgbegeleider, de jeugdbeschermer of andere regievoerder, een afgevaardigde van de school en eventuele andere hulpverleners. Het zorgteam moet afspraken maken over samenwerking. Dan is voor iedereen duidelijk wie welke taak heeft rondom het pleegkind en wie regie voert over de plaatsing van het pleegkind. De inspectie ziet dat een zorgteam vaak ontbreekt. Betrokkenen maken onvoldoende afspraken over wie wat doet bij de start van de pleegzorg.

Randvoorwaarden voor samenwerking niet altijd op orde

Randvoorwaarden voor een goede samenwerking om tot goede en veilige pleegzorg te komen, zijn niet op orde. Denk hierbij aan goede samenwerkingsafspraken bij visieverschillen tussen de pleegzorgbegeleider en jeugdbeschermer of andere regievoerder. Visieverschillen kunnen bijvoorbeeld gaan over de opvoeding, de contacten tussen pleegkind en ouder, de relatie tussen pleegouders en ouders of de hulpverlening aan een pleegkind die nodig is. Pleegzorgbegeleiders weten vaak onvoldoende naar wie ze moeten opschalen als er in de praktijk visieverschillen zijn. Pleegzorgaanbieders erkennen dat een goede samenwerking met andere ketenpartners belangrijk is. Zij voeren ook op bestuurlijk niveau gesprekken om de samenwerking te verbeteren. Echter leidt dit niet altijd tot een gezamenlijke visie op samenwerking en bijbehorende randvoorwaarden, zodat per pleegkind een goede samenwerking plaatsvindt. Hierbij is een gezamenlijke visie van ketenpartners op samenwerking, waarbij het kind steeds centraal staat, essentieel.

Caseload is hoog

Zowel pleegzorgbegeleiders als jeugdbeschermers hebben een hoge caseload: zij hebben (te) veel kinderen waar zij verantwoordelijk voor zijn. Pleegzorgaanbieders geven aan dat er vanwege ontoereikende financiering soms niet voldoende ondersteuning ingezet kan worden. Pleegzorgbegeleiders lopen er tegenaan dat een pleegkind soms geen vaste jeugdbeschermer heeft of dat deze slecht te bereiken is. Pleegzorgbegeleiders willen er alles aan doen om zaken goed te regelen voor hun pleegkind. Zij nemen dan taken over van de jeugdbeschermer. Dit gaat echter ten koste van andere werkzaamheden. Hierdoor ervaren pleegzorgbegeleiders een nog hogere werkdruk, wat niet ten goede komt aan de kwaliteit van de hulp die zij bieden. De inspectie vindt dit zorgelijk.

² Een zorgteam bestaat uit: kind, ouders, pleegouders, pleegzorgbegeleider(s) en eventuele andere belangrijke betrokkenen, zowel uit het sociale netwerk rond het gezin als professionals. [Zorgteam](#) | [Pleegzorg](#) | [Richtlijnen Jeugdhulp en Jeugdbescherming](#)

3 Wat is nodig om risico's weg te nemen?

Pleegzorgbestuurders

- > Protocollen en richtlijnen zijn over het algemeen aanwezig, maar worden binnen organisaties niet toegepast zoals bedoeld. Te denken valt hierbij aan het analyseren en leren van incidenten en breakdowns, het op tijd aanvragen van een VOG voor medewerkers en het vernieuwen van een VGB voor pleeggezinnen, waar dit noodzakelijk is. Ook is aandacht nodig voor het werken volgens de veldnormen. De [Richtlijn Pleegzorg voor jeugdhulp en jeugdbescherming](#) moet beter worden geïmplementeerd en geborgd, zodat deze bij pleegzorgbegeleiders beter bekend is, ze ermee gaan werken en ze elkaar aanspreken waar dit niet gebeurt.
- > Zorg dat pleegzorgbegeleiders betekenisvol contact met pleegkinderen kunnen onderhouden en dat 1-op-1 contact minimaal 3 keer per jaar mogelijk is, zoals de Richtlijn Pleegzorg voor jeugdhulp en jeugdbescherming voorschrijft. Zijn andere professionals betrokken die apart met pleegkinderen spreken? Maak hier dan afspraken over met deze professionals en leg dit navolgbaar vast.
- > Zorg dat pleegzorgbegeleiders meer aandacht hebben voor een (informele) vertrouwenspersoon of steunfiguur voor pleegkinderen, zodat duidelijk is of het pleegkind bij iemand terecht kan. En zodat deze steunfiguur waar nodig betrokken kan worden in de hulp.
- > Faciliteer pleegzorgbegeleiders beter om hun werk goed te kunnen doen en zich bezig te houden met wat er echt toe doet; de zorg voor de pleegkinderen en hun (pleeg)ouders. Zorg voor goede (gesprek)formats en een overzichtelijk elektronisch cliëntendossier (ECD) waar alle belangrijke informatie overzichtelijk ingezet kan worden. Dit maakt de hulpverlening aan het pleegkind navolgbaar en overdraagbaar. Zorg ook voor goede ondersteuning en scholing en maak afspraken met de professionals hoe eenduidig, navolgbaar en overzichtelijk te registreren.
- > Maak samenwerkingsafspraken met ketenpartners over het formeren van een zorgteam en over handelen en/of opschalen bij visieverschillen rondom de hulp. Zorg dat pleegzorgbegeleiders en andere betrokkenen in het zorgteam weten naar wie ze moeten opschalen als er in de praktijk visieverschillen zijn.
- > Pleegzorgbegeleiding is ingericht als een solistisch vak. Zorg dat de interne kritische blik op alle zorg voor pleegkinderen en pleeggezinnen goed geborgd is. Dit geldt niet alleen voor de meest risicovolle casussen. Dit kan bijvoorbeeld door een gedragswetenschapper die zicht heeft op alle casuïstiek, waarbij ook gesprekken en adviezen van de gedragswetenschapper goed vastgelegd zijn in het ECD. Werk niet vanuit controle over pleegzorgbegeleiders, maar vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor pleegkinderen en pleeggezinnen.
- > Zorg dat pleegzorgbegeleiders het lastige gesprek over seksualiteit in pleeggezinnen en met pleegkinderen aan kunnen gaan. Zorg voor deskundigheid bij pleegzorgbegeleiders zodat er meer zicht komt op de seksuele ontwikkeling van pleegkinderen.

Brancheorganisaties

- > Ondersteun pleegzorgaanbieders bij het eenduidig toepassen van wettelijke eisen en veldnormen met praktische hulpmiddelen.
- > Ondersteun pleegzorgaanbieders bij het implementeren van protocollen en richtlijnen bij de medewerkers, zodat pleegkinderen en pleeggezinnen dit merken in de pleegzorgbegeleiding. Maak hierbij gebruik van de goede voorbeelden die er zijn in het veld.
- > Werk als brancheorganisaties samen om pleegzorgbegeleiders te behouden en te werven binnen de sector, om zo het verloop te beperken.
- > Ondersteun pleegzorgaanbieders bij het maken van samenwerkingsafspraken met ketenpartners, bijvoorbeeld over het formeren van een zorgteam en over handelen en/of opschalen bij visieverschillen rondom de hulp.

Gemeente

- > Werk met tarieven die zijn vastgesteld in de [Handreiking Tarifiering en Inkoop Pleegzorg](#) en kijk ook naar goede voorbeelden van financieren van pleegzorg bij collega-gemeenten. Bijvoorbeeld het faciliteren van een *gewogen caseload* (een extra toewijzing van financiële middelen boven op het standaardtarief voor ambulante begeleiding), zodat er meer flexibiliteit is voor het inzetten van extra begeleiding van pleeggezinnen wanneer dit nodig is.

Stelselverantwoordelijke

- > Randvoorwaarden voor het zicht op veiligheid bij pleegoudervoogdij zijn ontoereikend. Alleen op verzoek van een pleegoudervoogd kunnen extra gesprekken of begeleiding ingezet worden. Dit belemmert een goed zicht op de gezonde en veilige ontwikkeling van een pleegkind en indien er sprake is van mogelijke onveiligheid, kan de pleegzorgaanbieder onvoldoende interveniëren terwijl ze wel verantwoordelijk is voor de veiligheid van het pleegkind. Extra gesprekken of begeleiding van pleegouders op verzoek van de pleegzorgaanbieder zouden ook tot de mogelijkheden moeten behoren, om het zicht op de veiligheid van pleegkinderen te verbeteren.
- > Het eenmalig aanvragen van een VGB is kwetsbaar. Meer mogelijkheden voor pleegzorgaanbieders om tussentijds een VGB aan te kunnen vragen kan bijdragen aan het zicht op veiligheid van pleegkinderen.

4 Toezichtresultaten

De toezichtresultaten staan in dit rapport per thema dat de inspectie onderzocht:

- > **Screening van pleeggezinnen en plaatsing van een pleegkind in een pleeggezin**
Worden pleeggezinnen zorgvuldig gescreend en is er een goede matching van het pleegkind met het pleeggezin?
- > **Gezonde en veilige ontwikkeling van een pleegkind in een pleeggezin**
Hebben pleegzorgaanbieders voldoende zicht op de actuele ontwikkeling en veiligheid van pleegkinderen? Maken hulpverleners daarbij professionele afwegingen over de veiligheid van het pleegkind en werken ze daarbij planmatig?
- > **Samenwerking en regie rondom het pleegkind, de ouders en het pleeggezin**
Werken hulpverleners met anderen samen, waar dat nodig is?
- > **Goed bestuur**
In hoeverre zijn de randvoorwaarden voor leveren van kwalitatief goede pleegzorg op orde en heeft het bestuur voorwaarden gecreëerd en zicht op verantwoorde en veilige pleegzorg.

Screening van pleeggezinnen en plaatsing van een pleegkind in een pleeggezin

Wat zegt de norm

Van pleegouders wordt verwacht dat ze een pleegkind opvangen dat een eigen verleden en specifieke problemen heeft. Dit vraagt om inzicht wie het kind is en wat het heeft meegemaakt en hoe hier in de opvoeding het beste op aangesloten kan worden. Het pleegkind moet de ruimte krijgen van pleegouders om contact te blijven houden met de eigen familie. Van pleegouders wordt gevraagd dat ze zich verantwoorden over de opvoeding van het pleegkind ten aanzien van de pleegzorgbegeleiders en de ouders. Dit kan veel vragen van een pleegouder. Het is dan ook belangrijk dat aankomende pleegouders worden gescreend en een goede voorbereiding krijgen waarin ze leren hoe ze de pleegkinderen succesvol kunnen opvoeden in hun eigen gezin. De screening van aspirant pleegouders valt onder het wettelijk kader van de Jeugdwet, artikel 5.1 van de Jeugdwet.

Voorafgaand aan de plaatsing van een pleegkind in het gezin van de pleegouder beoordeelt de pleegzorgaanbieder of een pleegkind in het gezin van de pleegouder kan worden geplaatst. Hierbij letten ze op de leeftijd en de problemen van een pleegkind, de samenstelling van het gezin van de pleegouder en de verwachte duur van de plaatsing van een pleegkind in het gezin van de pleegouder. Het is van belang dat dit proces zorgvuldig gebeurt, onder meer om breakdowns te voorkomen.

Bevindingen

De inspectie is positief over de wijze waarop pleegzorgaanbieders pleeggezinnen screenen en voorbereiden op een pleegzorgplaatsing. Ook de uitvoering van de matching vindt over het algemeen methodisch en uitgebreid plaats. De inspectie ziet echter risico's bij cisisplaatsingen waar onvoldoende oog is voor de matching vanwege de urgentie van de plaatsing en omdat er (te) weinig pleeggezinnen zijn. De inspectie ziet risico's bij netwerkplaatsingen - een vorm van

pleegzorg waarbij een kind tijdelijk of langdurig bij familie of bekenden woont. Daar vindt niet op tijd een screening plaats vanwege een tekort aan pleegzorgbegeleiders en het onvoldoende uitvoeren van een herscreening wanneer dit volgens de richtlijn nodig is, bijvoorbeeld als er een extra inwonende bij het pleeggezin in komt. Ook zijn er risico's bij het plaatsen van een pleegkind wanneer er geen optimale match is en de inzet van extra begeleiding voor het pleeggezin niet altijd beschikbaar is. Een knelpunt in de Jeugdwet is dat het kan zijn dat mogelijk belangrijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de veiligheid van pleegkinderen worden gemist omdat er geen wettelijk grond is een nieuwe VGB (bij pleegouders) of VOG (bij oppas gezinnen) aan te vragen. Een nieuwe VGB aanvragen is wettelijk alleen verplicht bij wisseling van pleegzorgaanbieder, de komst van een nieuwe huisgenoot in het pleeggezin (vanaf 12 jaar) en als een pleegouder langer dan 2 jaar geen pleegouder is geweest. Daarnaast is het aanvragen en beschikken over een VGB niet altijd op orde bij de pleegzorgaanbieders en vraagt de inspectie aandacht voor een navolgbare dossiervoering.

Screening

Veelal werken pleegzorgaanbieders met een apart team voor het screenen van aspirant pleegouders, is de gedragswetenschapper betrokken bij de beoordeling van het screeningsverslag en vindt een multidisciplinaire beoordeling plaats voordat een aspirant pleeggezin toegelaten wordt. De meeste pleegzorgaanbieders werken methodisch en geven aan [het landelijk Kwaliteitskader voorbereiding en screening in de pleegzorg](#) te gebruiken. De inspectie heeft voor dit toezicht vragenlijsten uitgezet onder de pleegzorgaanbieders. Alle 29 pleegzorgaanbieders geven in de vragenlijst voor pleegzorgaanbieders aan dat alle bestandspleeggezinnen³ en de meeste netwerkpleeggezinnen⁴ gescreend zijn.

Een bestandspleeggezin is een pleeggezin dat in het bestand van een pleegzorgorganisatie staat. Een pleegkind wordt dan geplaatst bij voor het pleegkind onbekende pleegouders. Bij netwerkpleeggezinnen wordt het pleegkind geplaatst bij familie of bekenden.

Het screenen van netwerkpleeggezinnen lukt echter niet altijd binnen 13 weken na plaatsing van een pleegkind, zoals artikel 5.1 lid 3 van de Jeugdwet voorschrijft. De inspectie hoort van pleegzorgaanbieders dat de oorzaak hiervan een hoge werkdruk is. Bij één van de aanbieders is een wachtlijst voor screening, waardoor een netwerkpleeggezin niet binnen 13 weken gescreend wordt.

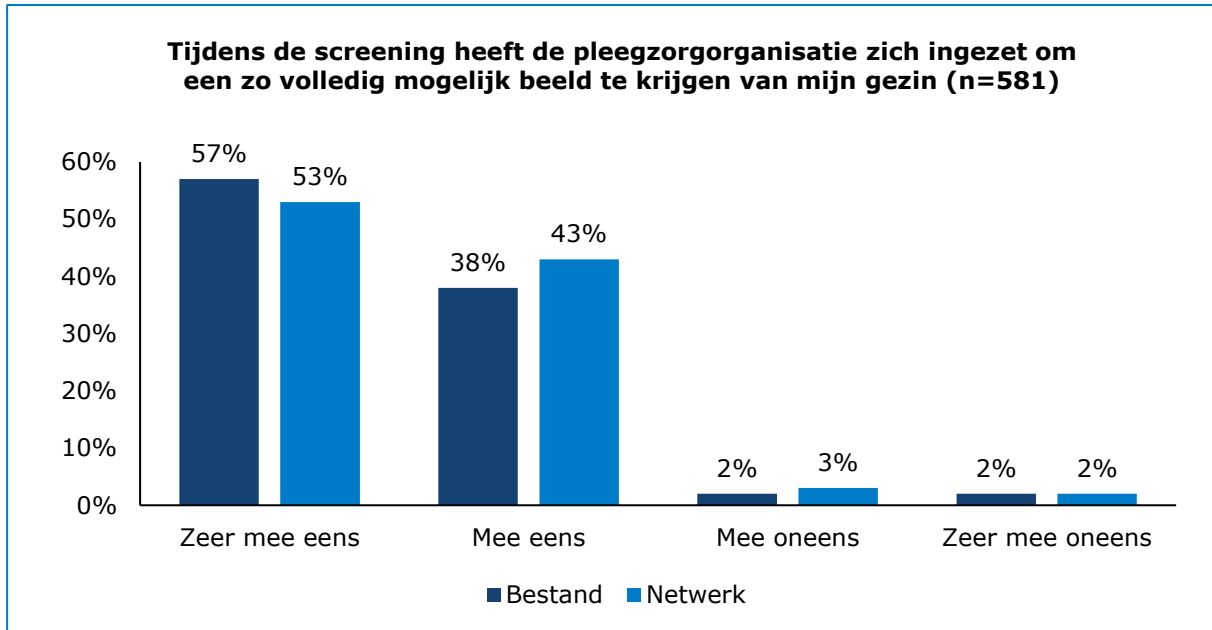
Bij de screening maken alle 5 pleegzorgaanbieders die de inspectie bezocht gebruik van een screeningsformat waarbij de [zes landelijke kwaliteitscriteria voor het handelen van pleegouders](#) zijn opgenomen. De inspectie ziet deze terug in de pleegouderdossiers. Informatie opvragen bij familie, vrienden of andere bij de aspirant pleegouders betrokkenen (referenten) is opgenomen in de screeningsprocedure en dit gebeurt bij alle organisaties.

Uit de vragenlijst van pleegzorgaanbieders blijkt dat aspirant pleegouders uitgebreid worden gescreend. Pleegouders geven in de vragenlijst aan dat de pleegzorgaanbieder zich heeft ingezet om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van het pleeggezin, figuur 1.

³ De term 'bestandspleegouder' betekent dat je als pleegouder in het bestand staat vermeld van een pleegzorgorganisatie. [Bestandspleegouder worden: zo gaat dat | Pleegzorg.nl](#)

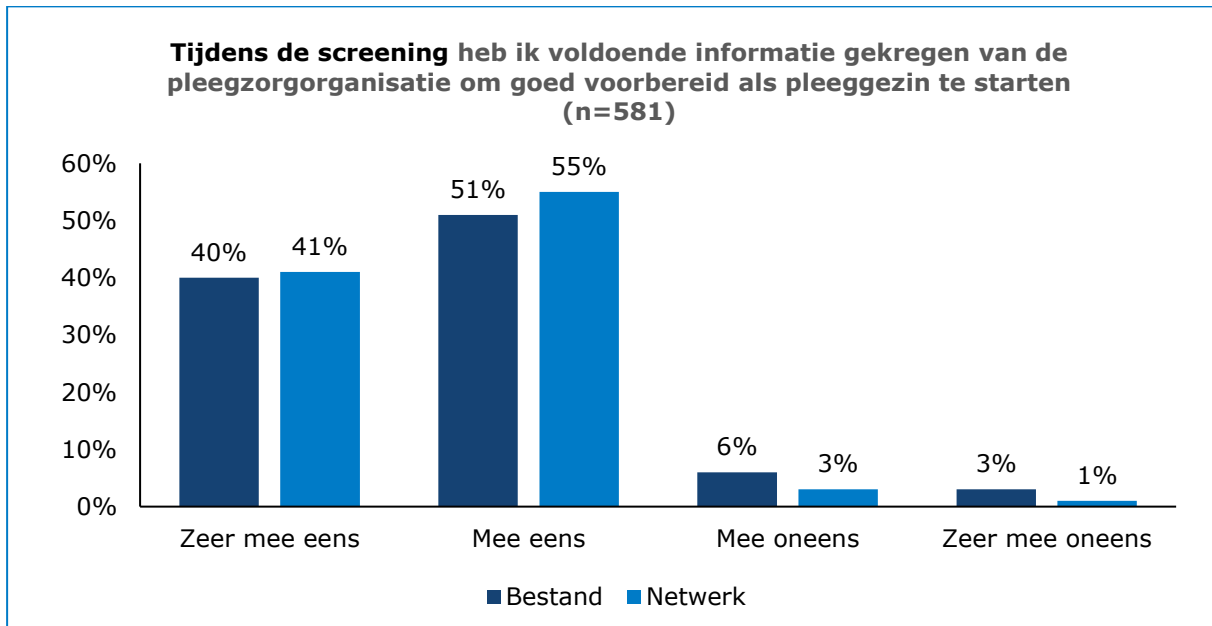
⁴ Kan een kind (voor korte of langere tijd) niet bij de ouders wonen en woont het kind bij familie of bekenden? Dat noemen we netwerkpleegzorg als het officieel is geregeld. [Netwerkpleegzorg | Pleegzorg.nl](#)

Figuur 1

Aspirant pleegouders krijgen veel informatie over wat het inhoudt om pleegouder te worden. Dit gebeurt onder meer tijdens huisbezoeken en door het verplicht stellen van een cursus waar aspirant pleegouders aan deel moeten nemen. Pleegouders van de 5 bezochte pleegzorgaanbieders zijn grotendeels tevreden over de informatie die ze hebben ontvangen tijdens het screeningsproces om goed voorbereid als pleeggezin te starten, zie figuur 2.

Figuur 2

Herscreening

De inspectie concludeert dat het proces van herscreening grotendeels niet op orde is bij de bezochte pleegzorgaanbieders waardoor mogelijke risico's in een pleeggezin niet op tijd zichtbaar zijn. De meeste pleegzorgaanbieders hebben in hun beleid een herscreening opgenomen, onder meer bij signalen van onveiligheid, grote life-events of wijziging in samenstelling van het pleeggezin en bij een bijplaatsing van een nieuw pleegkind. De inspectie ziet echter bij 4 van de 5 bezochte pleegzorgaanbieders dat er niet altijd een herscreening plaatsvindt bij veranderende

omstandigheden, zoals wijzigingen in de gezinssituatie en andere life-events. In de dossiers is regelmatig geen verslag van herscreening aanwezig waar dit wel verwacht zou worden.

Verklaring van geen bezwaar (VGB)⁵

Pleegzorgaanbieders hebben het proces rondom de wettelijk verplichte VGB, niet goed op orde, waardoor mogelijke risico's in het pleeggezin niet voldoende in beeld zijn. Bij de bezoeken aan de pleegzorgaanbieders ziet de inspectie bij 3 van de 5 pleegzorgaanbieders dat de VGB niet op orde is. Er wordt bij deze organisaties niet altijd een VGB aangevraagd voor alle inwonende personen vanaf 12 jaar binnen een pleeggezin. Ook bij de komst van een nieuwe inwonende ziet de inspectie geen VGB in het dossier, waar ze dit wel verwacht.

Een knelpunt in de Jeugdwet is, zo geven pleegzorgaanbieders aan, dat als er geen wettelijk grond is een nieuwe VGB (bij pleegouders) of VOG (bij oppasgezinnen) aan te vragen, het kan zijn dat, door de jaren heen mogelijk belangrijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de veiligheid van pleegkinderen worden gemist. Sommige pleegzorgaanbieders hebben in hun beleid opgenomen dat er vaker een VGB aangevraagd moet worden dan wettelijk vereist is, zodat ze meer zicht hebben op het pleeggezin. Een pleegouder moet dan wel akkoord gaan met de aanvraag, anders is het niet mogelijk. Ook geven pleegzorgaanbieders aan dat screening vanuit de Raad voor de Kinderbescherming erg beperkt is en niet openbaar voor de pleegzorgaanbieders. Daarnaast geven pleegzorgaanbieders aan dat de afgifte van een VGB en VOG niet in verbinding staat met Veilig Thuis waardoor belangrijke signalen die de afweging van de afgifte kunnen beïnvloeden worden gemist. Pleegzorgaanbieders zouden hier meer verbinding willen zodat er meer zicht is op de pleeggezinnen.

Matching

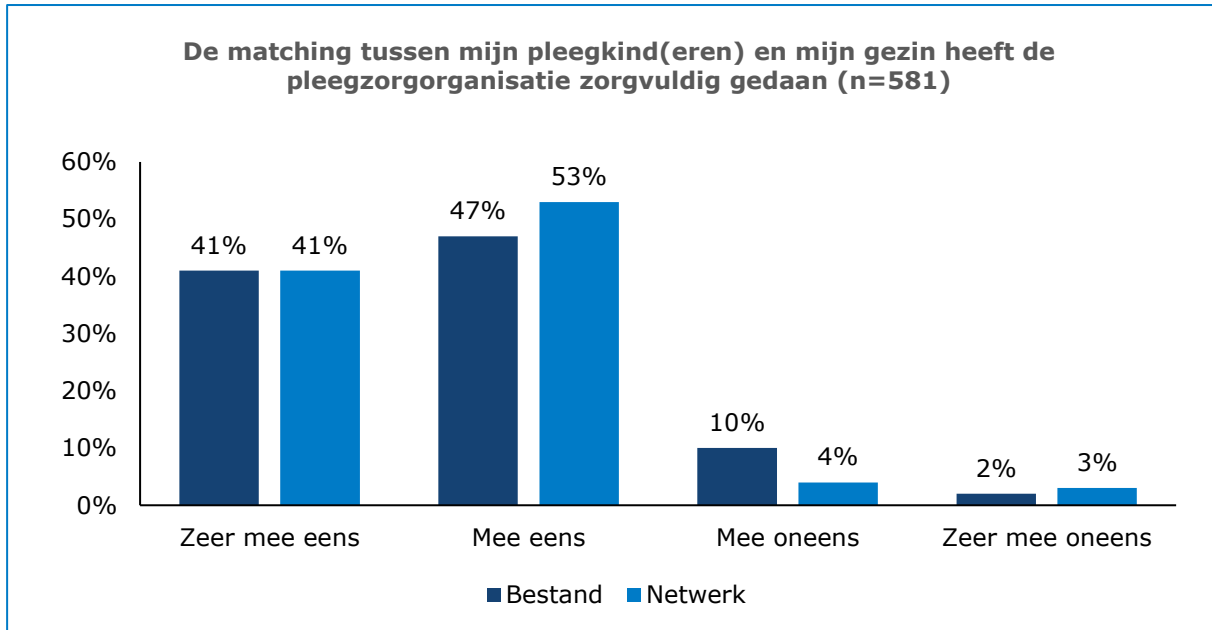
Pleegzorgaanbieders maken gebruik van het [Handboek Methodisch Matchen](#), en maken veelal gebruik van een methodiek om zorgvuldig te matchen. De inspectie hoort bij de pleegzorgaanbieders dat de screeningsinformatie wordt gebruikt bij een match en dat er vaak een goede overdracht is van screener naar pleegzorgbegeleider. Er vinden veel kennismakingsactiviteiten plaats tussen de pleegkinderen, pleegouders en ouders. De meeste pleegzorgaanbieders beschrijven dat ze (bij bestandsgezinnen) starten met een kennismakingsgesprek tussen ouders en pleegouders. Als dit voor beiden positief is volgt de volgende stap en maken pleegouders kennis met het pleegkind. En zo wordt het verdere matchingstraject stap voor stap uitgezet, waarbij na elke stap zorgvuldig wordt afgewogen of het voor alle betrokken nog steeds een 'ja' is om door te gaan met de volgende stap. Ouders, pleegouders en hun eigen kinderen, en de pleegkinderen zelf hebben allemaal inspraak op de plaatsing.

Pleegkind: "Voordat ik in het gezin kwam wonen ben ik gaan kennismaken en logeren. Ze vroegen dan ook hoe ik het vond."

Pleegzorgaanbieders geven aan dat het matchen echt maatwerk is en dat het onder meer afhangt van de behoeften van de (pleeg)ouders en het pleegkind hoe dit proces verloopt. Pleegouders zijn over het algemeen tevreden over de zorgvuldige matching, 88% van de bestandspleeggezinnen geeft aan dat het matchen zorgvuldig is gedaan is en van de netwerktoppleeggezinnen is dit 94%, zie figuur 3.

⁵ wetten.nl - Regeling - Jeugdwet - BWBR0034925

Figuur 3

Pleegouders geven aan dat de pleegzorgbegeleiders over het algemeen goed rekening houden met hun normen en waarden, zoals aandacht voor het geloof.

Deelnemer JongWijs: "Ik vind het fijn dat er dezelfde waarden en normen zijn in het pleeggezin als thuis, maar dit is met name voor mijn ouders belangrijk en minder voor mijzelf."

Een groot knelpunt binnen de pleegzorg is dat er (te) weinig bestandspleeggezinnen beschikbaar zijn, maar niet iedere pleegzorgaanbieder overweegt voldoende of een netwerk pleegzorgplaatsing mogelijk is. Door dit gebrek aan pleeggezinnen wordt er soms toch geplaatst, ook als de plaatsing niet optimaal is. Soms is er een akkoord voor een netwerkplaatsing van een pleegkind ondanks een groot aantal aandachtspunten bij het pleeggezin of een negatief oordeel vanuit de screening. Bij een netwerkplaatsing heeft dit ook te maken met de afweging om een pleegkind toch bij voorkeur in het netwerk te plaatsen zodat het in de vertrouwde omgeving kan blijven.

Bij een crisisplaatsing kan het daarnaast zijn dat er onvoldoende aandacht is voor een goede match vanwege de urgentie van een plaatsing. Met name voor pleegkinderen die uiteindelijk langdurig in een crisispleeggezin wonen of waarbij het crisispleeggezin perspectief biedend wordt, dat wil zeggen omgezet naar een langdurige plaatsing, is er in de loop van de plaatsing soms onvoldoende aandacht voor de match. Zoals in het handboek methodisch matchen staat beschreven, kunnen ook achteraf nog alle overwegingen goed tegen het licht worden gehouden met behulp van de matchingsmethodiek.

Pleegouder: "Er zijn mijns inziens te weinig pleegouders en hierdoor worden er nog wel eens kinderen bij ons (crisisopvang) vandaan doorgeplaatst naar een gezin wat toch niet helemaal passend is. Ik geef dan soms aan: Probeer een andere pleegzorgaanbieder te benaderen waar dit kind waarschijnlijk beter tot zijn/haar recht komt."

In het geval van een niet optimale match kan er extra ondersteuning geboden worden, zo geven veel pleegzorgaanbieders aan. Tegelijkertijd hoort de inspectie van andere pleegzorgaanbieders dat extra inzet niet altijd mogelijk is vanwege een tekort aan financiering. Zo wil een pleegzorgaanbieder graag Video-interactiebegeleiding inzetten bij pleeggezinnen die extra ondersteuning kunnen gebruiken, maar is dit bij deze pleegzorgaanbieder niet mogelijk.

Ondanks het gebruik van een matchingsmodel en het methodisch matchen ziet de inspectie bij alle 5 bezochte pleegzorgaanbieders dat het documenteren van de afwegingen over de matching onvoldoende terug te zien is in de cliëntdossiers. Het is hiermee niet navolgbaar wat de overwegingen zijn voor plaatsing en op basis waarvan een match gemaakt is.

Gezonde en veilige ontwikkeling in een pleeggezin

Wat zegt de norm

Het doel van een pleegzorgplaatsing is om een gezinssituatie te creëren waarin kinderen zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen op verschillende gebieden, waarbij aandacht is voor de lichamelijke, mentale, seksuele en sociale gezondheid. Pleegzorgbegeleiders stimuleren een veilige en prettige omgeving in het pleeggezin, brengen de ontwikkeling van het pleegkind in beeld en om te borgen dat de hulp doeltreffend is, werken ze planmatig. Bij onveilige situaties handelen ze door de risico's op onveiligheid te verminderen, weg te nemen of het pleegkind en ouders de vaardigheden te leren met deze risico's om te gaan.

Bevindingen

Pleegzorgbegeleiders hebben veel aandacht voor de ontwikkeling van pleegkinderen en pleegouders en pleegkinderen zijn tevreden over de begeleiding die ze krijgen. Pleegkinderen zeggen dat er iemand is bij wie ze terecht kunnen als er iets is. Grote zorgen heeft de inspectie over het feit dat niet alle pleeggezinnen jaarlijks bezocht worden. Ook hebben niet alle pleegkinderen voldoende betekenisvol contact met hun pleegzorgbegeleider, is onvoldoende 1-op-1 contact met pleegkinderen en ook geen plan om het 1-op-1 contact op te bouwen. Afspraken hierover met de jeugdbeschermer ontbreken. Het is onvoldoende bekend bij de pleegzorgbegeleider of een pleegkind een steunfiguur of (informeel) vertrouwenspersoon heeft. Gesprekken over (on)veiligheid en afwegingen en/of adviezen van een gedragswetenschapper worden niet of nauwelijks vastgelegd in het dossier en een inhoudelijk goede, jaarlijkse veiligheidscheck in het pleeggezin is bij de meeste pleegzorgaanbieders onvoldoende geborgd. Ook is er onvoldoende aandacht voor de seksuele ontwikkeling van het pleegkind.

Zicht op een gezonde en veilige ontwikkeling

Pleegzorgbegeleiders hebben veel aandacht voor de ontwikkeling van pleegkinderen. Ze vragen naar hoe het met de pleegkinderen gaat, of het op school goed gaat en of ze andere activiteiten, zoals sport of hobby's, hebben om zich te ontwikkelen. Ook is er oog voor de opvoedingsvaardigheden van pleegouders, ze vragen hier actief naar. Bij het in kaart brengen van de ontwikkeling van pleegkinderen is er echter onvoldoende aandacht voor de seksuele ontwikkeling van het pleegkind. Uit de analyse van de meldingen bij de inspectie blijkt bij 23 van de 41 meldingen dat pleegzorgaanbieders aangeven dat het zicht op de veiligheid van de jeugdige onvoldoende was. Pleegzorgaanbieders geven aan dat het spreken met een pleegkind over seksualiteit of het voldoende oog hebben voor de seksuele ontwikkeling in een pleegzorgtraject, verbeterd kan worden om het risico op incidenten te verminderen.

Bij de bezoeken aan pleegzorgaanbieders hoort de inspectie mooie voorbeelden van een leuk en goed contact tussen pleegzorgbegeleiders, pleegouders en pleegkinderen. Een pleegzorgbegeleider die een ijsje gaat eten met een jong pleegkind, op school afsprekt met een pleegkind om contact te maken of een pleegkind dat de pleegzorgbegeleider in vertrouwen neemt bij problemen.

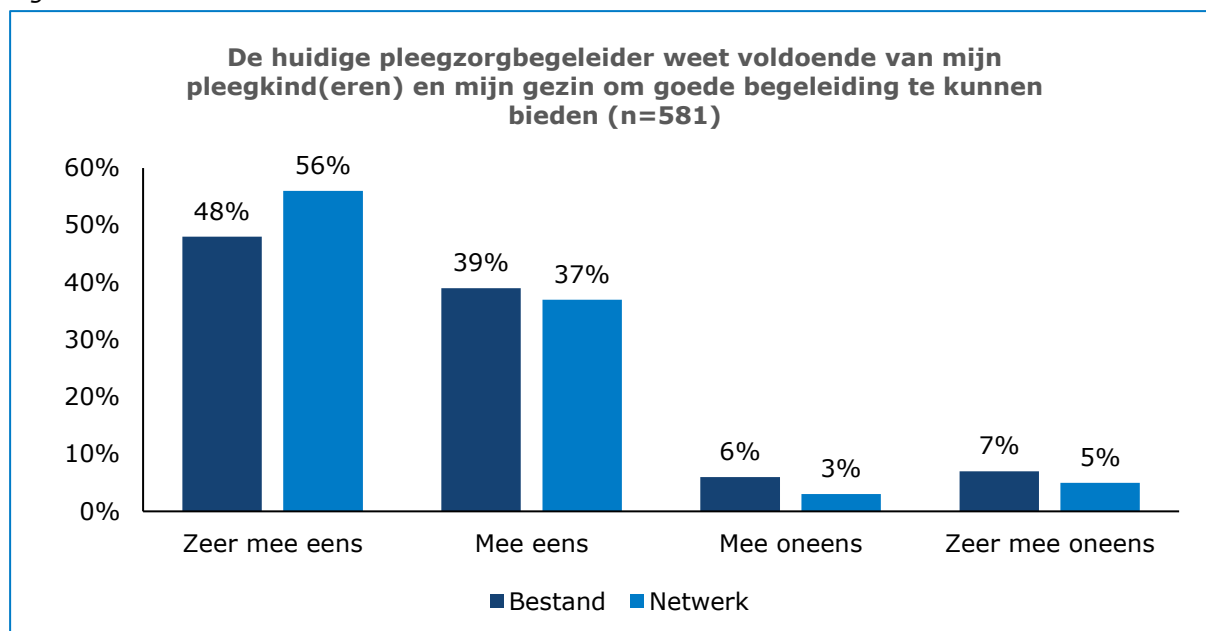
Pleegouder: "Mijn pleegzorgbegeleider is altijd bereikbaar indien nodig, ik heb zelfs haar privénummer voor nood in het weekend."

Pleegkind: "Ik app veel met mijn pleegzorgbegeleider en ze reageert altijd snel, dat is fijn."

In de vragenlijst voor pleegzorgaanbieders geven vrijwel alle pleegzorgaanbieders aan dat er een actueel beeld is van de ontwikkeling van pleegkinderen binnen hun organisatie. Ze geven aan dat

het zicht op pleegkinderen vooral bij de pleegzorgbegeleider ligt door het contact met het pleeggezin, gesprekken met het pleegkind en registratie in het dossier. Pleegouders geven over het algemeen aan dat de pleegzorgbegeleider voldoende weet van het pleegkind om goede begeleiding te bieden. Van de pleegouders van bestandpleeggezinnen geeft 87% aan dat de pleegzorgbegeleiders voldoende weten van de pleegkinderen om goede begeleiding te kunnen bieden. Bij netwerkpleeggezinnen geeft 93% van de pleegouders dit aan.

Figuur 4

Op de vraag hoe vaak een pleegzorgbegeleider bij de pleegouder thuis komt geeft 93% van de pleegouders aan dat dit ligt tussen de 1 en 12 bezoeken per jaar, waarbij het aantal bezoeken afhangt van de situatie en wordt afgestemd pleegouders. Bij pleegoudervoogdij is de wettelijke verplichting minimaal 1 keer per jaar of op verzoek van pleegouders meer. Pleegouders geven aan dat de pleegzorgbegeleider nooit onverwacht komt en dat ze dit eigenlijk wel verwachten, zodat de pleegzorgbegeleider echt ziet hoe het in het pleeggezin eraan toe gaat.

Pleegouders: "Ook vinden wij dat pleegzorgbegeleiders vaker onverwacht op de stoep zouden moeten staan. Het is maar een idee, maar ik denk dat er dan pas echt gezien kan worden hoe het er in het pleeggezin aan toe gaat."

12 pleegouders (2% van de pleegouders) geven aan dat er helemaal geen huisbezoeken plaatsvinden, wat betekent dat er geen zicht is op het pleeggezin of op (de ontwikkeling van) het pleegkind.

Pleegouders: "Afspraak die vorig jaar juni is afgezegd is tot op heden niet opnieuw ingeplant, ook omdat de pleegzorgbegeleider deels ziek is."

Ook hoort de inspectie voorbeelden dat er bij weekendpleegzorg (als een pleegkind alleen in het weekend bij een pleeggezin is) de pleegzorgbegeleider het pleegkind vrijwel nooit ziet of spreekt zodat er geen zicht is op de interactie van de pleegouder(s) met het pleegkind.

Pleegouders: "Bij weekendpleegzorg kan er op deze manier geen echt toezicht gehouden worden. De pleegzorgbegeleider ziet ons nooit samen met het pleegkind."

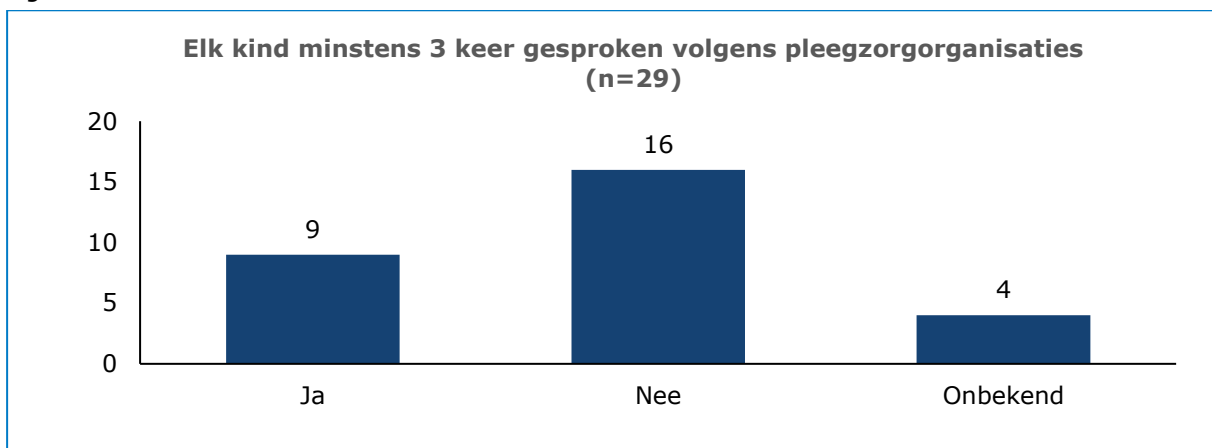
93% van de pleegkinderen geeft in de vragenlijst aan dat hun pleegzorgbegeleider op de hoogte is van hoe het met hen gaat. 97% van de pleegkinderen geeft aan goed geholpen te worden door de pleegzorgbegeleider. Pleegkinderen geven hun pleegzorgbegeleider gemiddeld het cijfer 8.3, waarbij 10 pleegkinderen (4%) hun pleegzorgbegeleider een onvoldoende geven.

Spreeken van pleegkinderen

Uit de analyse van de incident- en calamiteiten meldingen bij de inspectie wordt een aantal factoren genoemd die mede ten grondslag lagen aan deze incidenten, zoals het feit dat een pleegkind niet apart gesproken is zonder een pleegouder of signalen die pas naar voren kwamen toen het pleegkind uit het pleeggezin was omdat het pleegkind niet vrijuit durfde te praten toen het nog in het pleeggezin woonde.

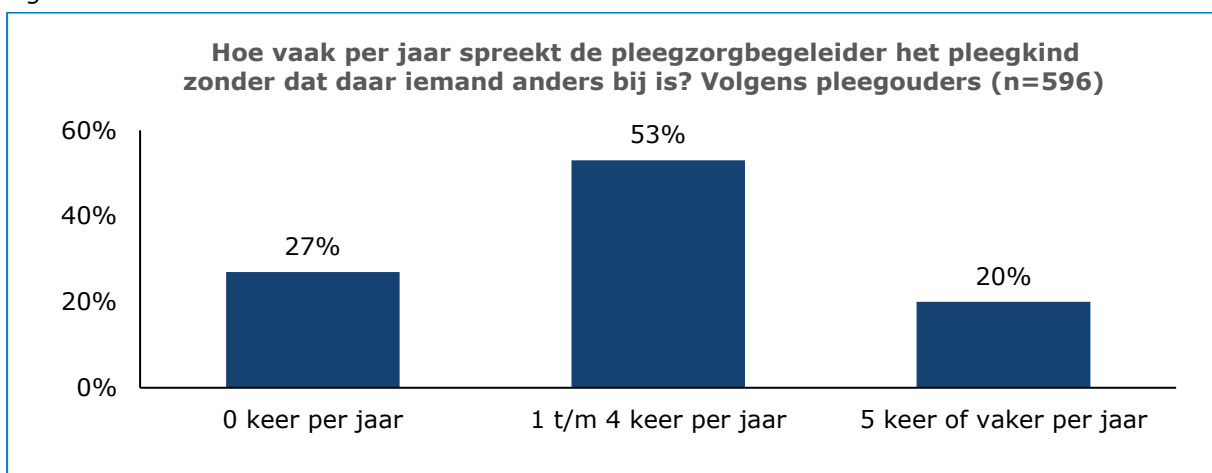
Voor een goed zicht op de ontwikkeling en veiligheid van pleegkinderen is in de [Richtlijn Pleegzorg voor jeugdhulp en jeugdbescherming](#) opgenomen dat het van belang is om minimaal 3 keer per jaar het pleegkind apart van pleegouders te spreken. Uit de toezichtbezoeken, vragenlijsten aan pleegzorgaanbieders, pleegouders en pleegkinderen blijkt dat het niet altijd gebeurt. Bij de bezoeken ziet de inspectie dat pleegzorgbegeleiders niet alle pleegkinderen 3 keer per jaar apart van pleegouders spreken. Dit ziet de inspectie ook terug in de vragenlijst voor pleegzorgaanbieders, waar 20 van de 29 pleegzorgaanbieders aangeven dat dit onbekend is of niet gebeurt, figuur 5.

Figuur 5

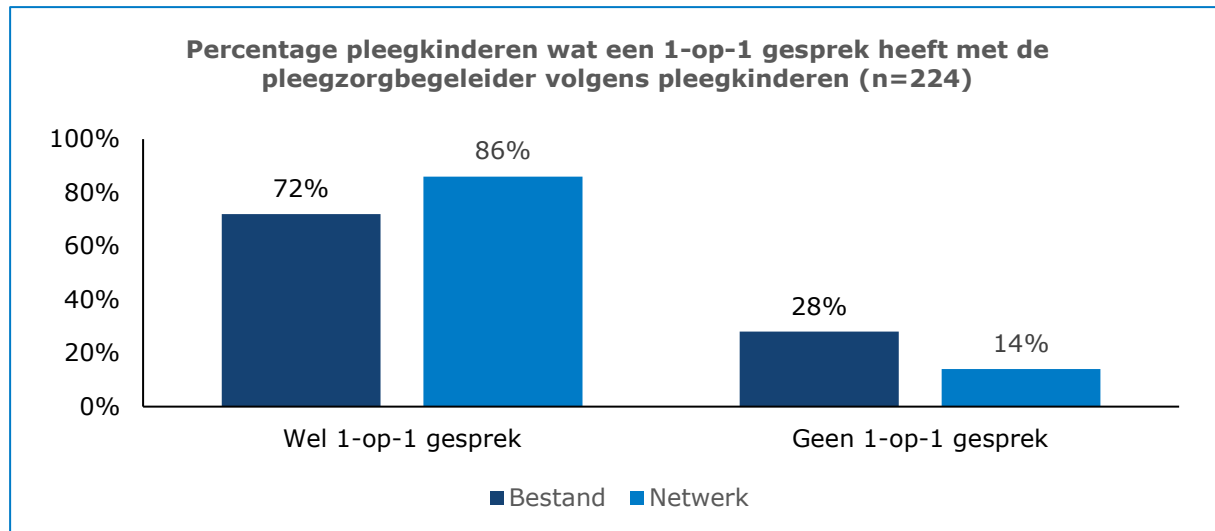
53% van de pleegouders die de vragenlijst hebben ingevuld geven aan dat de pleegzorgbegeleider het pleegkind een tot 4 keer per jaar persoonlijk spreekt, zonder pleegouder. 27% van de pleegouders geeft aan dat pleegkinderen de pleegzorgbegeleider nooit spreken zonder een pleegouder, figuur 6.

Figuur 6

224 pleegkinderen geven ook antwoord op deze vraag in hun vragenlijst. 21% geeft aan dat er geen gesprekken met de pleegzorgbegeleider zijn zonder dat de pleegouders erbij zijn. 114 pleegkinderen die de vragenlijst hebben ingevuld, komen uit een bestandspleeggezin (pleegkinderen die niet in hun eigen netwerk geplaatst zijn en de pleegouders niet van tevoren kennen). Daarvan praten 32 pleegkinderen (28%) van de pleegkinderen niet alleen met de pleegzorgbegeleider zonder pleegouders, figuur 7.

Figuur 7

6 van de 29 pleegzorgaanbieders geven aan dat er geen structurele afspraken gemaakt zijn met de jeugdbeschermers voor het zien en spreken van pleegkinderen. Ze geven aan dat dit op casusniveau wordt afgestemd met de jeugdbeschermers. De inspectie ziet deze afspraken op individueel niveau niet systematisch terug in het dossier. Ook is over het algemeen niet in het dossier te zien of en hoe vaak er met een pleegkind alleen is gesproken. Een aantal pleegzorgbegeleiders geven aan dat ze een eigen systeem hebben om bij te houden of ze een pleegkind alleen spreken, sommige pleegzorgbegeleiders houden het helemaal niet bij. Als pleegkinderen niet gesproken worden ziet de inspectie onvoldoende onderbouwing in de dossiers wat de reden daarvan is, bijvoorbeeld als het pleegkind nog te jong is of als het pleegkind er (nog) niet aan toe is. In die gevallen ziet de inspectie geen opbouwplan om hiernaar toe te werken en hoe tot die tijd op alternatieve manieren gezorgd wordt voor onafhankelijk zicht op (de veiligheid van) het pleegkind. Als er andere professionals betrokken zijn die een pleegkind zonder pleegouders spreken, wat volgens de [Richtlijn Pleegzorg voor jeugdhulp en jeugdbescherming](#) kan, is de pleegzorgbegeleider hier niet goed van op de hoogte en is dit onvoldoende in het dossier terug te zien. Door pleegouders wordt soms aangegeven dat het pleegkind liever niet wil spreken met een pleegzorgbegeleider, omdat het zo "normaal mogelijk" wil opgroeien. Pleegzorgbegeleiders lijken dit te accepteren als argument om pleegkinderen niet alleen te spreken terwijl alle pleegkinderen een uithuisplaatsing hebben meegemaakt die emotionele schade kan geven, zoals angst en trauma, door de breuk in de ouder-kindrelatie en het verlies van een veilige thuissituatie. Pleegzorgbegeleiders zouden daarom moeten investeren in het opbouwen van een band met het pleegkind om zo, zonder tussenkomst van anderen, te kunnen beoordelen hoe het met de ontwikkeling en de veiligheid van het pleegkind gaat.

Deelnemer JongWijs: "Ik vind het belangrijk dat het gesprek wel minimaal 3 keer per jaar is zodat een pleegkind ook "preventief" gesproken kan worden. Als er dan iets gebeurt, dan ben je er op tijd bij en als er niets aan de hand is kun je best koffiedrinken met het pleegkind en houd je de band wel warm."

Informele vertrouwenspersoon of steunfiguur

Om ervoor te zorgen dat pleegkinderen in een pleeggezin eventuele onveiligheid tijdig aankaarten, is het cruciaal dat zij een eigen (informele) vertrouwenspersoon, of een steunfiguur, hebben. In de vragenlijst voor pleegkinderen is aan pleegkinderen gevraagd of ze bij iemand terecht kunnen als ze ergens meezitten, bijvoorbeeld als ze verdrietig zijn of vragen hebben waar ze geen antwoord op weten. 98% van de pleegkinderen geeft in de vragenlijsten aan dat ze wel bij iemand terecht kunnen.

De inspectie ziet bij de bezoeken aan de 5 pleegzorgaanbieders dat het netwerk rondom een pleegkind voor pleegzorgbegeleiders bekend is. Echter is het voor pleegzorgbegeleiders vaak onduidelijk of er ook een steunfiguur voor het pleegkind is waar het bij terecht kan. Enerzijds omdat de steunfiguur niet bekend is bij pleegzorgbegeleiders, anderzijds omdat dossiers er niet op ingericht zijn om dit goed te registreren. Een aantal van de bezochte pleegzorgaanbieders geeft aan dat ze de [JIM-aanpak](#) (Jouw Ingebrachte Mentor) met een zelfgekozen steunfiguur voor pleegkinderen, aan het implementeren zijn zodat het hebben van een steunfiguur voor pleegkinderen beter geborgd is.

Pleegoudervoogdij

De inspectie signaleert ook een risico op het zicht op (on)veiligheid bij pleegkinderen die in pleeggezinnen wonen waar sprake is van pleegoudervoogdij. Afspraken over de begeleiding van een pleegoudervoogd beperken zich tot een begeleiding van één gesprek per jaar, tenzij de pleegoudervoogd verzoekt om meer begeleiding (artikel 5.2 lid 2). Dit hoeft dus volgens de wet geen fysiek gesprek te zijn. Als een pleegoudervoogd geen verdere begeleiding wil, kan de pleegzorgaanbieder dit niet afdwingen, ook niet als er zorgen zijn. Pleegzorgaanbieders zien dit als een belangrijk knelpunt in het zicht op veiligheid van pleegkinderen en geven aan dat ze deze verantwoordelijkheid niet kunnen dragen, als de wet hen zo beperkt in hun mogelijkheden. De inspectie ziet dat dit een reëel knelpunt is, gezien het grote aandeel meldingen van calamiteiten of geweldsincidenten in de periode van 1-1-2023 tot en met 31-12-2024, waarbij sprake was van pleegoudervoogdij. 22%, dat wil zeggen 9 van de 41 meldingen over pleegzorg hadden betrekking op pleegoudervoogdij, terwijl bij slechts 14% van de pleegkinderen in Nederland sprake is van pleegoudervoogdij (factsheet pleegzorg 2024, Jeugdzorg Nederland).

Veiligheidscheck

Van pleegzorgaanbieders wordt verwacht dat er periodiek en minimaal jaarlijks een veiligheidscheck in het pleeggezin plaats vindt om risico's in beeld te brengen. Een inhoudelijk goede, jaarlijkse veiligheidscheck in het pleeggezin is echter bij de meeste pleegzorgaanbieders onvoldoende geborgd. De inspectie ziet in de dossiers dat er soms helemaal geen veiligheidscheck aanwezig is in het dossier, soms is deze niet actueel (langer dan een jaar geleden) en soms ziet de inspectie dat er wel risico's beschreven staan in het dossier, maar dat deze niet terug komen in een veiligheidschecklist.

In de vragenlijst voor pleegzorgaanbieders ziet de inspectie dat vrijwel alle pleegzorgaanbieders aangeven dat er (jaarlijks) een veiligheidsinstrument, een gestructureerde methodiek of vragenlijst die pleegzorgbegeleiders helpt om de veiligheid van een pleegkind in een pleeggezin in te schatten, gebruikt wordt. De inspectie ziet echter niet altijd goed terug in het dossier of de bevindingen die genoemd worden in deze vragenlijst ook gebaseerd zijn op gesprekken over veiligheid. Uit de analyse van de meldingen, die bij de inspectie gedaan zijn, wordt duidelijk dat het belangrijk is om het perspectief van pleegkinderen goed mee te nemen door met hen te spreken over veiligheid. Het is daarbij belangrijk dat uit de risicotaxatie, een inschatting van het toekomstige risico op kindermishandeling, blijkt hoe veilig een pleegkind zich voelt. De inspectie ziet bij de bezoeken onvoldoende terug dat er betekenisvol contact is geweest tussen de pleegzorgbegeleider en het pleegkind op basis waarvan de risicotaxatie gemaakt is.

Pleegouder: "Elk jaar wordt er een verslag geschreven, wat van het vorige jaar wordt overgeschreven."

Bespreken van (on)veiligheid

Tijdens de bezoeken hoort de inspectie dat de Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling veelal bekend is binnen de pleegzorgbegeleiders en dat deze ook opgevolgd wordt bij signalen van onveiligheid. Van 596 pleegouders die de vragenlijst hebben ingevuld geeft 90% aan dat hun pleegzorgbegeleider ook vraagt naar gebeurtenissen die kunnen zorgen voor meer stress, onrust of onveiligheid in het gezin en/of bij hun pleegkind(eren).

27 van de 29 pleegzorgaanbieders geven in de vragenlijst aan dat pleegzorgbegeleiders zicht hebben op de veiligheid van alle pleegkinderen. De pleegzorgbegeleiders werken solistisch en het zicht op veiligheid in gezinnen ligt voornamelijk bij de individuele pleegzorgbegeleider. Via casuïstiekbespreking en/of caseload-overleg van de pleegzorgbegeleider met de gedragswetenschapper of via het monitoren van de aanwezigheid van een veiligheidsinstrument, houden de pleegzorgaanbieders (indirect) zicht op de pleegkinderen waar zij verantwoordelijk voor zijn.

In de bezoeken bij de 5 pleegzorgaanbieders ziet de inspectie dat pleegzorgbegeleiders de ruimte krijgen om casuïstiek te bespreken met gedragswetenschappers, dit gebeurt onder meer in supervisie en casuïstiekbespreking. Als er vermoedens van onveiligheid zijn in een casus betrekken pleegzorgbegeleiders een gedragswetenschapper. Maar de gesprekken over (on)veiligheid en afwegingen en/of adviezen van een gedragswetenschapper worden bij alle 5 bezochte pleegzorgaanbieders niet of nauwelijks vastgelegd in het dossier. Ook is er bij verschillende pleegzorgbegeleiders niet voldoende tijd om alle casuïstiek te bespreken met een gedragswetenschapper of collega waardoor de multidisciplinaire kijk ontbreekt bij casussen waar *geen* risico's lijken te zijn. Deze multidisciplinaire blik is vooral van belang vanwege het solistische karakter van het pleegzorgwerk.

Pleegouder: "Er zou meer de mogelijkheid moeten zijn om bij zorgen een tweede pleegzorgbegeleider mee te kunnen nemen, zodat er minder gauw problemen ontstaan."

Planmatig werken

Op de vraag of er voor alle pleegkinderen een actueel (niet ouder dan een jaar) hulpverleningsplan is antwoorden 24 van de 29 pleegzorgaanbieders dat die er is. De 5 organisaties die aangeven dat hulpverleningsplannen ontbreken weten dit uit interne audits en hebben goed zicht op de actuele stand van zaken. Ze geven aan hiervoor verbeterplannen te hebben gemaakt binnen hun eigen organisatie. Pleegouders en pleegkinderen vertellen de inspectie dat zij op de hoogte zijn van de doelen en dat ze betrokken zijn bij de totstandkoming van hun plan. Ook de verwijzers geven merendeels aan betrokken te zijn bij de totstandkoming van de doelen in het plan.

Pleegkind: "Met mijn pleegzorgbegeleider werk ik niet ergens aan, met de voogd wel, bijvoorbeeld over omgaan met geld en voorbereiden op het volwassen leven. De overleggen met alle betrokkenen zijn altijd onder schooltijd, dus daar ben ik niet bij. Mijn pleegouders vragen wel de avond ervoor of ik nog iets van input heb."

Tijdens de bezoeken ziet de inspectie dat er in de meeste dossiers een hulpverleningsplan aanwezig is, maar bij de 5 bezochte pleegzorgaanbieders ziet de inspectie dat de doelen vaak algemeen geformuleerd zijn, onvoldoende concreet en onvoldoende ontwikkelingsgericht en er vindt onvoldoende bijstelling van doelen plaats. De inspectie ziet bijvoorbeeld doelen als: "Grootouder kan de jeugdige met een gerust hart in het pleeggezin achterlaten." en "Pleegouder biedt een stabiele omgeving aan het pleegkind". Doelen staan binnen het systeem van een pleegzorgaanbieder ook niet altijd op dezelfde plek in het dossier (iedere pleegzorgbegeleider doet het net wat anders), waardoor het soms moeilijk navolgbaar is voor andere pleegzorgbegeleiders aan welke doelen een pleegkind of de pleegouder werkt en wat de voortgang op die doelen is.

De inspectie ziet tijdens de bezoeken ook veel dossiers waarin onvoldoende gerapporteerd wordt, zodat het proces niet navolgbaar is. De inspectie hoort tijdens de bezoeken voorbeelden van pleegzorgbegeleiders die de dossiervoering niet goed op orde kunnen houden, onder meer door

tijdgebrek, waardoor noodzakelijke elementen (waaronder veiligheidschecklisten en risico-inventarisaties) niet goed in een dossier worden vastgelegd. De meeste jongeren van JongWijs die de inspectie sprak, geven aan dat ze het juist heel belangrijk vinden dat het dossier goed op orde is en wordt bijgehouden.

Deelnemer JongWijs: "Ik vind het heel belangrijk dat het dossier goed wordt bijgehouden omdat het mijn leven is, als je dossier niet op orde is, wat heb je dan nog? Waar ga je dan naar toe?"

Samenwerking en regie rondom een pleegkind, de ouders en het pleeggezin

Wat zegt de norm

Om te zorgen voor goede en veilige plek voor het pleegkind, is een goede samenwerking van betrokken partijen van wezenlijk belang.

Vorm een zorgteam met alle belangrijke betrokkenen: pleegkind, ouders, pleegouders, pleegzorgbegeleider(s) en eventuele andere belangrijke betrokkenen, zowel uit het sociale netwerk rond het gezin als professionals. Help ouders, kind en pleegouders in het zorgteam om duidelijke afspraken te maken over de doelen van de plaatsing en over de rollen, taken en grenzen van alle betrokkenen. Zowel de pleegzorgbegeleider als de casemanager of jeugdbeschermer kan het zorgteam voorzitten, maar alle teamleden zijn samen verantwoordelijk voor de gemaakte afspraken en het gemaakte plan. Het zorgteam komt in ieder geval samen bij de evaluatie of op verzoek van één van de betrokkenen.

Bevindingen

Pleegouders zijn tevreden over de samenwerking met ketenpartners en er zijn goede voorbeelden van effectieve samenwerking. Risico's ziet de inspectie in het onvoldoende op de hoogte zijn van wat de andere partij doet, dat er bij de start van de hulp geen duidelijke afspraken worden gemaakt over taken en verantwoordelijkheden en dat afspraken onvoldoende worden vastgelegd. Bij de start van de hulp is niet altijd een zorgteam waar alle partijen bij betrokken zijn en waar duidelijke afspraken worden gemaakt, die goed worden vastgelegd. Randvoorwaarden, zoals goede samenwerkingsafspraken en afspraken over opschalingsmogelijkheden bij visieverschillen tussen de pleegzorgbegeleider en jeugdbeschermer of andere regievoerder, zijn onvoldoende vastgelegd. Dit levert risico's op voor de kwaliteit van de pleegzorg.

Samenwerking tussen pleegzorg en jeugdbescherming

De inspectie heeft 41 meldingen van pleegzorg incidenten en -calamiteiten bij de inspectie, over de periode van 1-1-2023 t/m 31-12-2024, geanalyseerd. Bij 22 van de 41 meldingen geven partijen zelf aan dat onvoldoende samenwerking tussen ketenpartners een rol speelt. In de analyse ziet de inspectie dat er in die gevallen geen gezamenlijke besluitvorming heeft plaatsgevonden, er visieverschillen zijn als er signalen van onveiligheid worden waargenomen waarna er niet voldoende op geacteerd wordt, dat signalen over onveiligheid worden "doorgeschoven" naar een andere partij of niet voldoende worden gedeeld met betrokken partijen.

De inspectie hoort bij de bezoeken van jeugdbeschermers, pleegzorgbegeleiders, pleegkinderen en pleegouders mooie voorbeelden van een goede samenwerking op casusniveau. Zo hebben veel pleegouders, pleegzorgbegeleiders en jeugdbeschermers samen een WhatsApp groep zodat ze elkaar gemakkelijk weten te vinden en er snelle communicatie mogelijk is. Een ander voorbeeld dat de inspectie hoort is dat er een moreel beraad gehouden is bij een dilemma, waarbij alle betrokken rondom de casus, waaronder jeugdbeschermers en pleegzorgbegeleiders, aanwezig waren.

88% van de pleegouders geeft in de vragenlijst aan tevreden te zijn over de samenwerking tussen de pleegzorgbegeleider en ketenpartners. 12% van de pleegouders is niet tevreden over de samenwerking. Bij één pleegzorgaanbieder is 98% van hun pleegouders tevreden over de samenwerking. Deze pleegzorgaanbieder geeft aan zelf het initiatief te nemen een zorgteam te

formeren en heeft dit opgenomen in het werkproces. Ook is bij deze pleegzorgaanbieder een mogelijkheid om direct een beroep te doen op een externe partij, zodat psychologische ondersteuning dichtbij georganiseerd is. Dit lijkt een gunstig effect te hebben op het voorkomen van breakdowns.

Taakverdeling en regievoering

Uit de gesprekken met pleegzorgbegeleiders en verwijzers die de inspectie voerde tijdens het toezicht kwam een beeld naar voren dat pleegzorgbegeleiders en jeugdbeschermers niet altijd goed op de hoogte zijn van elkaars taken en verantwoordelijkheden. Zo hoorde de inspectie van een jeugdbeschermer dat deze niet weet of een pleegzorgbegeleider risicotaxaties uitvoert en meerdere jeugdbeschermers geven aan niet goed te weten wat de pleegzorgbegeleider wel of niet doet in het pleeggezin. Van pleegzorgbegeleiders hoorde de inspectie dat het soms onduidelijk of onbekend is of een jeugdbeschermer een pleegkind alleen spreekt. Pleegzorgaanbieders geven in de vragenlijst voor pleegzorgaanbieders aan dat de [Richtlijn Pleegzorg voor jeugdhulp en jeugdbescherming](#) duidelijker mag zijn over wie welke verantwoordelijkheid heeft, zodat er minder overleg op casusniveau gevoerd moet worden hierover.

In het toezicht bij de pleegzorgaanbieders hoort de inspectie ook van jeugdbeschermers dat ze soms onvoldoende op de hoogte zijn van wat er speelt bij de pleegouders. Ze geven aan dat dit vooral zo is als pleegouders geen openheid willen geven. Pleegzorgbegeleiders geven aan dat ze dan ook geen informatie kunnen delen vanwege privacy redenen en jeugdbeschermers hebben geen inzage in het pleegouderdossier. Dat betekent dat risico-inventarisaties, veiligheidsplannen of gerichte interventies die risico's voorkomen, niet (schriftelijk) gedeeld worden met een jeugdbeschermer. Uit de analyse van de meldingen bij de inspectie blijkt dat niet (kunnen) delen van gegevens een knelpunt is in het zicht op veiligheid van een pleegkind.

Zorgteam

In de vragenlijst voor pleegzorgaanbieders geven 25 van de 29 pleegzorgaanbieders aan dat er een zorgteam wordt geformeerd, 4 pleegzorgaanbieders hebben dit niet in hun werkproces opgenomen of zijn bezig dit te implementeren. Pleegzorgaanbieders die wel een zorgteam hebben, geven ook aan dat dit zorgteam soms een andere samenstelling heeft dan de richtlijn aangeeft of dat het een andere naam heeft, bijvoorbeeld een "groot overleg". In het toezicht bij de 5 pleegzorgaanbieders ziet de inspectie dat 4 van deze pleegzorgaanbieders niet werken met een zorgteam bij de start, zoals de richtlijn aangeeft, al hebben ze op de vragenlijst ingevuld dit wel te doen. Daarnaast ziet de inspectie dat pleegzorgbegeleiders samenwerkingsafspraken onvoldoende vastleggen in de dossiers.

Pleegouder: "Er wordt zowel door pleegzorgaanbieder als jeugdbescherming naar elkaar doorverwezen. Als pleegouder word je van links naar rechts gestuurd. Signalen als een onveilige situatie met een biologische ouder worden slecht opgepakt en alleen doorgezet naar jeugdbescherming. Je voelt je soms alleen staan als pleegouder."

Pleegouder: "Soms vind ik wel dat er te veel mensen zich bezighouden met één casus. Dit maakt het onoverzichtelijk, zeker als je net als pleegouder begint, dan weet je niet wat je overkomt."

Pleegzorgbegeleiders en pleegouders vertellen aan de inspectie dat ze ertegenaan lopen dat jeugdbeschermers slecht te bereiken zijn. Ook vertellen pleegzorgbegeleiders dat ze soms taken overnemen van een jeugdbeschermer, bijvoorbeeld als er tijdelijk geen jeugdbeschermer is of als er taken blijven liggen bij de jeugdbeschermer. Dit beeld geven de pleegzorgaanbieders ook aan in de vragenlijst voor pleegzorgaanbieders. Andere knelpunten rondom samenwerking uit deze vragenlijst zijn: het feit dat er veel overleggen zijn die de werkdruk verhogen, jeugdbeschermers weten soms niet wat pleegzorg inhoudt en er is onduidelijkheid over de samenwerking tussen de jeugdbescherming en de pleegzorg op het gebied van afspraken en verantwoordelijkheden. Sommige pleegzorgaanbieders geven aan dat er niet echt een oplossing voor is, omdat dit een landelijk probleem is vanwege de werkdruk bij de jeugdbescherming.

Samenwerking in de regio's

Pleegzorgaanbieders geven in de vragenlijst voor pleegzorgaanbieders aan dat ze de noodzaak voelen om de kwaliteit van de pleegzorg te verbeteren. Ze geven aan dat ze daarvoor de samenwerking binnen de regio opzoeken en dat heeft in verschillende regio's, waaronder Drenthe, Groningen, Overijssel en Friesland geleid tot het oprichten van een stuurgroep. De stuurgroep is een samenwerkingsverband van verschillende partijen die betrokken zijn bij pleegzorg, zoals Pleegzorg Nederland, gemeenten en jeugdzorginstellingen. Het doel van de stuurgroep is het verbeteren van de kwaliteit en de continuïteit van de pleegzorg.

Goed bestuur

Wat zegt de norm

Om goede en verantwoorde pleegzorg te bieden moet een pleegzorgaanbieder de randvoorwaarden creëren waaronder dit kan. Bestuurders moeten zorgen voor het beschikbaar zijn van voldoende deskundige hulpverleners, afgestemd op wat de pleeggezinnen en pleegkinderen nodig hebben. Van belang voor een professionele organisatie is hierbij een lerend werkklimaat waarbij het continu verbeteren van de hulp voorop staat. Ook biedt een bestuurder pleegkinderen en hun (pleeg)ouders de mogelijkheid voor hun belangen op te komen en benut dit in de organisatie.

Bevindingen

Binnen de pleegzorg wordt gewerkt met goed opgeleide en bij de Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) geregistreerde professionals. Pleegzorgbegeleiders zijn betrokken professionals die grote inzet tonen en pleegouders en pleegkinderen zijn erg tevreden over hun pleegzorgbegeleider. Pleegzorgaanbieders, pleegouders en pleegzorgbegeleiders van de 5 bezochte organisaties geven aan dat het voorkomt dat er periodes zijn waarbij er een groot verloop van pleegzorgbegeleiders is, waardoor er risico's zijn voor het zicht op de ontwikkeling en de veiligheid van pleegkinderen. Daarnaast is er een groot tekort aan pleeggezinnen waardoor niet altijd een passende plek voor pleegkinderen beschikbaar is, wat risico's voor goede en veilige zorg met zich meebrengt. 2 van de 5 pleegzorgaanbieders hebben niet van alle pleegzorgbegeleiders bij indiensttreding een geldige VOG in hun bezit, wat zeer zorgelijk is.

Er is een groot verschil onder de pleegzorgaanbieders in caseloadnormering - het vaststellen van het maximaal acceptabele aantal cliëntendossiers (cases) voor een medewerker, om de werkdruk te reguleren en de kwaliteit van de zorg te waarborgen. Bij alle 5 pleegzorgaanbieders hoort de inspectie dat de werkdruk hoog is waardoor er risico's zijn op vermindering van de kwaliteit van de pleegzorg. Het bijhouden van een incidentenregistratie en deze analyseren en het analyseren van breakdowns, om hiervan te leren, is onvoldoende geborgd bij de bezochte pleegzorgaanbieders en ook het implementeren en borgen van verbetermaatregelen is onvoldoende.

Voldoende deskundig personeel

De inspectie heeft in dit toezicht de ervaringen opgehaald van pleegkinderen, (pleeg)ouders en verwijzers. Daarin ziet de inspectie dat ze over het algemeen heel positief zijn over de inzet, betrokkenheid en deskundigheid van de pleegzorgbegeleiders. De inspectie ziet dat veel pleegzorgbegeleiders al lange tijd werken bij een pleegzorgorganisatie waardoor er continuïteit is voor pleegkinderen en pleeggezinnen. Door de band die ze opbouwen als ze lang bij een pleeggezin betrokken zijn, kunnen pleegzorgbegeleiders ook echt het verschil maken.

Pleegouder: "We zijn tevreden met de begeleiding en we hebben heel veel geluk dat we al jaren dezelfde hebben."

De pleegzorgaanbieders geven in de vragenlijst aan dat ze werken met goed opgeleide pleegzorgbegeleiders, die vrijwel allemaal in het bezit zijn van een SKJ-registratie. Enkele pleegzorgbegeleiders die geen SKJ-registratie hebben zijn bezig met een [traject voor Erkenning Verworven Competenties \(EVC-traject\)](#). Dit is een traject om praktijkervaring, kennis en

vaardigheden te beoordelen en te laten erkennen met een erkend certificaat, zoals een Ervaringscertificaat. Deze pleegzorgbegeleiders werken onder begeleiding van een SKJ-geregistreerde collega. De inspectie ziet dit terug in de bezoeken bij de pleegzorgaanbieders.

In de vragenlijst voor pleegouders geeft 85% van de pleegouders aan dat er voldoende kennis is bij de pleegzorgbegeleider om hun gezin en hun pleegkind(eren) goed te begeleiden. Bij de bezoeken aan de pleegzorgaanbieders ziet de inspectie dat er een breed scholingsaanbod is binnen deze organisaties en dat bepaalde trainingen verplicht worden gesteld, al verschillen de verplichte trainingen per pleegzorgaanbieder. Voorbeelden van verplichte trainingen die de inspectie hoort zijn [Signs of Safety](#), [werken met het vlaggensysteem](#), traumasensitief werken en systeemgericht werken.

Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)

In de vragenlijst voor pleegzorgaanbieders geven alle 29 aanbieders aan dat alle medewerkers een bij de functie passende VOG hebben, die bij indiensttreding van de medewerker niet ouder is dan 3 maanden. Tijdens het toezicht ziet de inspectie echter in de personeelsdossiers bij 2 van de 5 bezochte pleegzorgaanbieders dat niet van alle pleegzorgbegeleiders een geldige VOG in het bezit is van de pleegzorgaanbieder bij indiensttreding, wat zeer zorgelijk is.

Caseload en werkdruk

De inspectie heeft alle 29 pleegzorgaanbieders gevraagd naar de caseloadnormering. Opvallend waren de grote verschillen in aantallen pleegkinderen per pleegzorgbegeleider, dit liep uiteen van 9 tot 32 pleegkinderen per fte pleegzorgbegeleider, waarbij veel pleegzorgaanbieders rond een caseload van 20 pleegkinderen per fte uitkomen.

Het aantal pleegkinderen per gedragswetenschapper varieert ook, maar zit globaal tussen de 115 en 365 pleegkinderen (met uitschieters daarboven en daaronder). De caseloadnormering van de bezochte aanbieders varieert van 17 tot 26 pleegkinderen per fte pleegzorgbegeleider. Bij alle 5 pleegzorgaanbieders hoort de inspectie dat de werkdruk hoog is waardoor er risico's zijn op vermindering van de kwaliteit van de pleegzorg.

De inspectie hoort tijdens het toezicht voorbeelden van pleegzorgaanbieders die geen vaste norm per fte hanteren, maar werken met een gewogen caseload. Als een pleegzorgbegeleiding meer vraagt dan de standaardtarieven kunnen ze een extra toewijzing voor ambulante begeleiding aan de betreffende gemeente vragen, waarmee extra inzet van de pleegzorgwerker bekostigd kan worden. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer een pleeggezin tijdelijk meer ondersteuning nodig heeft, vanwege een ingrijpende gebeurtenis in het pleeggezin of bij een toenemende zorgvraag van het pleegkind. Dit heeft een positief effect op de werkdruk, zo geeft een pleegzorgaanbieder aan.

Pleegzorgaanbieder: "We zouden regelmatig bij bepaalde casuïstiek vaker op bezoek willen, maar dit is afhankelijk van een extra toewijzing (intensieve pleegzorg). Voor een goed actueel beeld van de ontwikkeling en de veiligheid is ook een goede samenwerking nodig met alle betrokken partijen (GI, school, e.d.). Hier is meer voor nodig dan nu binnen de toewijzing past. We attenderen gemeenten en de regio op de risico's bij een afwijzing van een extra aanvraag."

De inspectie ziet zowel loyaliteit van pleegzorgbegeleiders die al lang verbonden zijn aan hun pleegzorgaanbieder, maar ziet ook dat er bij de pleegzorgaanbieders periodes zijn met een groot verloop van medewerkers. Zowel pleegzorgaanbieders als pleegouders geven aan dat er hierdoor continuïteitsproblemen ontstaan, onvoldoende deskundigheid en onvoldoende zicht op het pleegkind en het pleeggezin. Bij één bezochte pleegzorgaanbieder leidt de arbeidsproblematiek tot een tekort aan pleegzorgbegeleiders waardoor er bij deze aanbieder pleeggezinnen en pleegkinderen zijn waar geen pleegzorgbegeleider aan gekoppeld is. Pleegkinderen hebben behoefte aan een vast pleegzorgbegeleider die ze kunnen vertrouwen en waarbij ze hun verhaal kunnen doen en dat wordt bemoeilijkt als er veel wisselingen van pleegzorgbegeleiders zijn.

Pleegouder: "We krijgen nu pleegzorgbegeleider nummer 6 in 7 jaar. Het verloop is groot en als er elke keer een andere komt moet je opnieuw het verhaal vertellen. Op gegeven moment wil je dat niet meer doen omdat je weet dat er toch snel een nieuwe komt."

Pleegkind: "Een goede pleegzorgbegeleider is iemand die er lang is, zodat ik de pleegzorgbegeleider goed ken en kan vertrouwen."

De inspectie heeft bij de bezoeken ook gezien dat de werkdruk bij pleegzorgbegeleiders en gedragswetenschappers van de pleegzorgaanbieders over het algemeen hoog is. Als oorzaak wordt genoemd het steeds complexer worden van de problematiek van pleegkinderen, schaarste op de arbeidsmarkt, administratieve lasten, tekort aan (vervolg) plekken als de hulp niet voldoende is, het overnemen van taken van de jeugdbeschermers en een gebrekkige financiering waardoor er niet ingezet kan worden wat er nodig is, bijvoorbeeld extra begeleiding in het pleeggezin.

Voldoende pleegzorg beschikbaar

De inspectie hoort tijdens het toezicht van verschillende bronnen dat de schaarste die er is voor (pleegzorg)plekken ook effect heeft op het besluiten tot het beëindigen van een plaatsing. Dit speelt vooral wanneer er niet meteen sprake is van onveiligheid, maar de pleegzorgplaatsing toch niet optimaal is. Een gebrek aan alternatieven maakt dat een pleegzorgplaatsing voortgezet wordt, terwijl iets anders nodig is. Een voorbeeld is een netwerkpleeggezin waarbij opvoedkundige vaardigheden niet optimaal zijn, er ook weinig groei te verwachten is en een pleegkind wellicht iets anders nodig heeft, maar er wel sprake is van hechting en grote betrokkenheid. Dit levert ethische dilemma's en kans op risico's voor veilige pleegzorg op.

Leren en verbeteren

De meeste pleegzorgaanbieders geven aan dat ze graag willen leren en verbeteren en dat ze hier al mee aan het werk zijn. Na het verschijnen van de zakelijke weergave van het calamiteitenrapport casus Vlaardingen, eind januari 2025, hebben de meeste organisaties intern gereflecteerd op hun eigen organisatie. Verschillende pleegzorgaanbieders geven in de vragenlijst aan dat ze op basis hiervan met verbetermaatregelen aan de slag zijn gegaan, zoals het vormgeven van een vier-ogenprincipe bij belangrijke besluiten (kernbesluiten), praten met het pleegkind over wie zijn vertrouwenspersoon of steunfiguur is, het ophogen van het aantal uren voor gedragswetenschappers of verbetering van afspraken met ketenpartners.

In de vragenlijst voor pleegzorgaanbieders geven 26 van de 29 pleegzorgaanbieders aan dat ze een incidentenregistratie bijhouden, waarbij 15 pleegzorgaanbieders aangeven dat het hierbij expliciet gaat over pleegzorgmeldingen. Bij deze aanbieders leest de inspectie verbetermaatregelen binnen de organisatie en actiepunten die in samenwerking met andere partijen opgepakt worden (bijvoorbeeld in samenspraak met de jeugdbescherming). Een aantal pleegzorgaanbieders heeft geen aparte analyse voor de pleegzorg binnen hun organisatie, waardoor er geen zicht is op incidenten binnen de pleegzorgafdeling. Tijdens de bezoeken aan de pleegzorgaanbieders zag de inspectie dat pleegzorgbegeleiders niet altijd goed op de hoogte zijn van wanneer een (gewelds)incident gemeld moet worden bij de inspectie. Ook constateert de inspectie tijdens deze bezoeken dat bij alle 5 pleegzorgaanbieders aandacht moet zijn voor het implementeren en borgen van verbetermaatregelen die geformuleerd zijn naar aanleiding van incidenten binnen een organisatie. Deze worden onvoldoende binnen de organisatie besproken en/of onvoldoende opgevolgd.

De inspectie ziet bij de bezoeken aan pleegzorgaanbieders dat zij zich doorlopend aan het ontwikkelen zijn en hoort hiervan voorbeelden. Zo hoort de inspectie dat een organisatie gebruikmaakt van "projectgezinnen", waarbij pleegouders deels in dienst zijn bij de pleegzorgaanbieder en extra ondersteuning krijgen. Deze extra ondersteuning is gericht op zowel het gedrag en de ontwikkeling van de kinderen als op de situatie in het projectgezin. Ook hoort de inspectie bij een pleegzorgaanbieder dat ze werken met [Mockingbird](#), een vorm van pleegzorg waarbij pleeggezinnen elkaar onderling ondersteunen en een stevig netwerk vormen rondom het pleegkind.

Breakdowns

Het bijhouden en analyseren van breakdowns kan voor een pleegzorgaanbieder ook een bron van informatie zijn om te leren en te verbeteren. Een aantal organisaties heeft dit goed in beeld en formuleert na de analyse van de breakdowns ook verbeterpunten voor de organisatie. Andere pleegzorgaanbieders geven aan geen breakdowns te hebben of breakdowns niet (goed) te registreren of geven aan dat ze wel registreren maar geen algehele analyse maken van breakdowns omdat het systeem dit nog niet toelaat. De inspectie ziet niet bij alle pleegzorgaanbieders dat er geleerd wordt van (een analyse van) de breakdowns om deze in de toekomst te voorkomen.

In- en tegenspraak

Alle bezochte pleegzorgaanbieders hebben een Raad van Toezicht (RvT). Een professionele en goed gepositioneerde RvT, die onafhankelijk en kritisch toezicht houdt op de besturing, de kwaliteit van de zorg en de continuïteit van de organisatie is belangrijk. Daarmee draagt de RvT bij aan veilige en kwalitatief goede zorg en aan de stabiliteit van de organisatie. Hiervoor is het van belang dat de pleegzorgaanbieder de RvT voldoende toerust om deze rol effectief te vervullen en dat de RvT hierbij beschikt over actuele en relevante informatie. De inspectie hoort van leden van de RvT dat ze door de bestuurder(s) goed op de hoogte worden gehouden van wat er speelt binnen een organisatie, en zo goed in staat wordt gesteld haar taak uit te voeren. De inspectie verwacht van de RvT dat ook zij hun verantwoordelijkheid nemen om de door de inspectie geconstateerde tekorten (normafwijkingen) op te heffen.

Alle aanbieders hebben een Ondernemingsraad (OR) die over het algemeen goed loopt en waarbij de OR gevraagd en soms ook ongevraagd advies kan geven aan de bestuurder(s).

Belangenbehartiging

Alle pleegzorgaanbieders die de inspectie bezoekt, hebben contact met Jeugdstem, maar niet alle pleegzorgbegeleiders zijn op de hoogte van de beschikbaarheid van een onafhankelijke vertrouwenspersoon van Jeugdstem. Bij alle 5 bezochte pleegzorgaanbieders werden pleegouders en pleegkinderen onvoldoende actief hierover geïnformeerd.

Uit de vragenlijst van de pleegzorgaanbieders blijkt dat 28 van de 29 pleegzorgaanbieders een cliëntenraad hebben. Het lukt niet alle aanbieders een aparte jongerenraad te formeren, soms gaat deze samen met de cliëntenraad. Wel hoort de inspectie dat er bij de bezochte aanbieders een Pleegouderraad (POR) is, die opkomt voor de belangen van pleegouders. De meest pleegzorgaanbieders houden iedere 3 jaar een pleegoudertevredenheidsonderzoek.

Klachtenregeling

Alle pleegzorgaanbieders die de inspectie bezoekt hebben een klachtenregeling die voldoet aan de eisen van de Jeugdwet (paragraaf 4.2). Bij de bezoeken aan de pleegzorgaanbieders ziet de inspectie dat bij 3 van de 5 pleegzorgaanbieders de (pleeg)ouders en pleegkinderen onvoldoende worden geïnformeerd over de klachtenregeling en zijn ze onvoldoende op de hoogte dat ze hiervan gebruik kunnen maken bij klachten. Pleegzorgaanbieders geven aan dat zij wel een klachtenoverzicht maken, maar niet altijd worden deze met de pleegzorgbegeleiders besproken en is het soms onduidelijk of er ook verbetermaatregelen volgen uit de klachtenanalyse.

5 Over dit toezicht

De inspectie voert toezicht op jeugdhulpaanbieders grotendeels uit met een [toetsingskader dat het 'JIJ-kader' heet](#), waarin staat waar inspecteurs op letten tijdens een inspectiebezoek. Voor dit toezicht zijn aanpassingen gedaan die gebaseerd zijn op wet- en regelgeving en richtlijnen voor pleegzorg. Dit heeft geleid tot een [toetsingskader pleegzorg](#). Ten tijde van het toezicht is uitgegaan van de destijds geldende Richtlijn Pleegzorg voor jeugdhulp en jeugdbescherming uit 2019. In de zomer van 2025 is een herziene richtlijn gepubliceerd, voor de normen die de inspectie getoetst heeft zijn er geen belangrijke verschillen met de richtlijn uit 2019.

Om te komen tot beantwoording van de onderzoeksvragen heeft de inspectie diverse activiteiten uitgevoerd. De inspectie:

- > Analyseerde 41 incidenten en calamiteiten in de pleegzorg, die bij de inspectie zijn gemeld van 1 januari 2023 t/m 31 december 2024.
- > Verstuurde een online vragenlijst aan alle 29 pleegzorgaanbieders in Nederland.
- > Bezocht pleegzorgaanbieders en interviewde daarna ook betrokken (pleeg)ouders, pleegkinderen en ketenpartners telefonisch. Daarnaast bracht de inspectie huisbezoeken aan pleeggezinnen van de 5 pleegzorgaanbieders samen met de betrokken pleegzorgbegeleider.
- > Verstuurde, via de bezochte pleegzorgaanbieders, een online vragenlijst aan pleegouders en pleegkinderen van deze pleegzorgaanbieders.
- > Sprak stakeholders, waaronder Jeugdzorg Nederland, het Nederlands Jeugdinstituut, de Nederlandse Vereniging voor Pleegouders en 8 (voormalig) pleegkinderen bij JongWijs, een netwerk van jongeren tussen 14 en 25 jaar met ervaring in de pleegzorg.

Van januari tot juni 2025 voerde de inspectie toezicht uit bij 5 pleegzorgaanbieders. De inspectie heeft over het toezicht bij de afzonderlijke [pleegzorgaanbieders losse rapporten](#) uitgebracht. Het onderzoek bestond bij elke pleegzorgaanbieder uit meerdere toezichtactiviteiten. Tijdens het bezoek sprak de inspectie met pleegkinderen, pleegouders, ouders, pleegzorgzorgwerkers, gedragswetenschappers, managers, bestuurders, de raad van toezicht, de cliëntenraad, de pleegouderraad en de ondernemingsraad. Ook raadpleegde de inspectie cliëntdossiers, personeelsdossiers en relevante (beleids)documenten. Zie ook figuur 8.

Figuur 8

Overzicht bronnen thematisch toezicht pleegzorg: onderzoek in cijfers

Gesprekken

- > 20 pleegkinderen
- > 9 ouders
- > 60 pleegouders
- > 112 medewerkers van de pleegzorgaanbieders
- > 10 verwijzers van pleegkinderen
- > 5 cliëntenraden van pleegzorgaanbieders
- > 5 pleegouderraden van pleegzorgaanbieders
- > 4 raden van toezicht van pleegzorgaanbieders
- > 4 ondernemingsraden van pleegzorgaanbieders

Huisbezoeken

- > 18 huisbezoeken aan pleeggezinnen samen met de betrokken pleegzorgbegeleider

Dossiers en documenten

- > 127 cliëntdossiers van pleegkinderen en hun pleeggezin
- > 67 personeelsdossiers van medewerkers van pleegzorgaanbieders
- > 86 documenten, onder andere werkwijzen, protocollen en beleidsnotities van pleegzorgaanbieders

Gewelds- en calamiteitsmeldingen bij de inspectie

- > 41 gewelds- en calamiteitsmeldingen die bij de inspectie zijn gemeld in 2023 en 2024 door een pleegzorgaanbieder en die betrekking hebben op een pleegkind

Digitale vragenlijsten pleegkinderen en pleegouders

- > Bij alle bezochte pleegzorgaanbieders is een online vragenlijst uitgezet bij pleegouders en pleegkinderen, die in grote getalen hebben gereageerd:
- > 224 ingevulde vragenlijsten door pleegkinderen
- > 596 ingevulde vragenlijsten door pleegouders

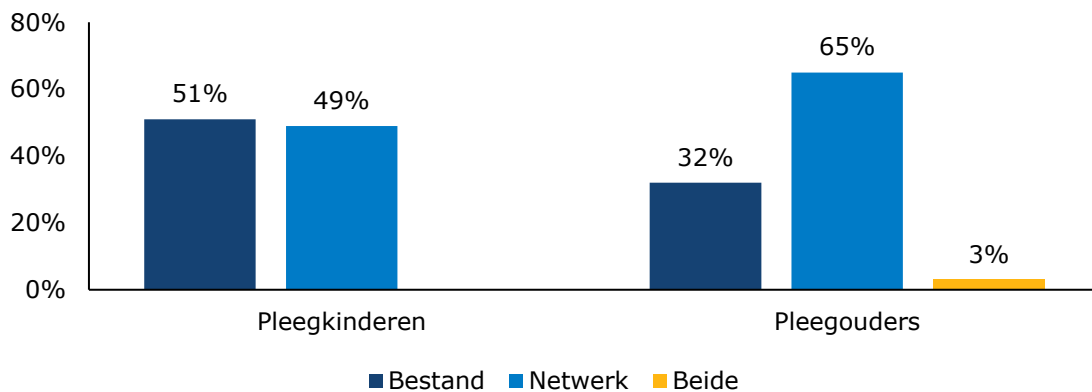
Reactie van pleegouders op de online vragenlijst

- > 65% bestandsgezinnen (389), 32% netwerkgezinnen (192) en 3% van de pleeggezinnen zijn bestandspleeggezin én netwerkpleeggezin (15).

Reactie pleegkinderen op de online vragenlijst

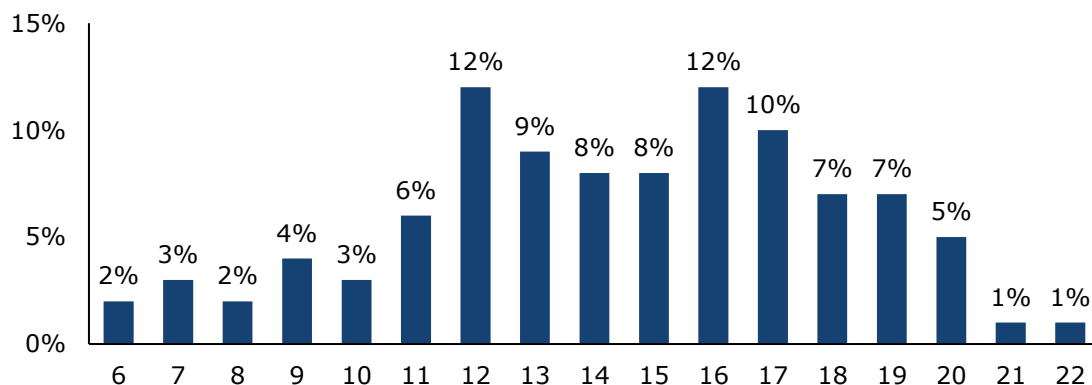
- > 51% pleegkinderen in bestandsgezin (114), 49% pleegkind in netwerkpleeggezin (110)

Percentage type gezin naar ingevulde vragenlijsten van pleegkinderen (n=224) en pleegouders (n=596)

De pleegkinderen die de vragenlijst hebben ingevuld variëren in leeftijd van 6 tot en met 22 jaar.

Verdeling leeftijd van de pleegkinderen (n=224)

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl